

INTEREA, CVM TRISTIS RVMOR
 de capta rursus Ierosolyma, & declinatione rerū Asia-
 ticarū, Germaniā, & omnes Christianas prouincias re-
 pleuisset, Imperator cōuocās Mogūtiā Imperij coetū, se
 crucis caractere insigniuit, & cū eo Fridericus fili⁹ eius
 dux Sugiæ: multi archiepiscopi, plures episcopi, dux
 Bohæmię, dux Austrię, & sine numero nobiles & ma-
 gnates: Ita ut cōputarent in exercitu Impatoris sexcēta millia pugnatorū.
 Crucis autē legat⁹ a papa Clemēte erat Hēricus cardinalis epūs Albanen-
 sis. Erat autē annus octuagesimus nonus post mille ac centū. Priusq̄ tñ Im-
 perator abiret, res in Germania pacare cōtendit: euocato Henrico Leone
 qui iam pridem expleto peregrinationis in Angliā tēpore, redibat Brūswi-
 cum: Ibi enim locū inuenerat sinente Imperatore, q̄ esset peculiū eius a ma-
 tre, Lotharij Imperatoris filia, proueniēs. Euocat⁹ ab Imperatore non cō-
 tempnit iussione. Euocat⁹ & Bernhardus iam titulū Saxonie preferēs: qui
 cū illo de possessione Saxonie luctaret: pacē inter eos quibusdā cōditioni-
 bus reformare tentauit: data Henrico triū optio: ut aut parte rerū con-
 tentus conuiesceret: aut in expeditionē cum Imperatore, non suis, sed Im-
 peratoris sumptibus iret: aut omnino ad illius reditū cōquiesceret. Henri-
 cus prelegit omnino se cōtinere ad tempus, q̄ uel ire quo nollet, uel hono-
 re pristino ulla de parte priuari pateret. Igitur cum infinita illa multitudi-
 ne mouens Imperator, multos preire, multos sequi iussos, alios etiā diuer-
 so itinere gradiētes, cōstituto iussit cōuenire loco. Inerāt pro multitudine
 mortaliū in agmine incōmoda multa. Transijt Imperator per Austriā in
 Vngariā, inde in Bulgariā: Apud cōstantinopolim hesitatū pro diffiden-
 tia Græcorū: Nam quos Imperator premiserat, episcopū Monasteriēsem
 & comitē de Nassow, Græculus rex diu detinuit captos, donec malis ua-
 stationum incōmodis coactus remitteret, daretq̄ transitū incolumē, pre-
 bens etiā nauigia ad traiectū: Sed aliquot deinde maiorib⁹ incōmodis ex-
 cōmeatuū defcētibus perpeffis, hostē habuere in cōspectu: Nam Turcia
 magna, hoc est Asia minore, cōstituerunt: Pugnatū est ad proffigationem
 Turcorū: Inde peruentū est in Armeniā, ubi collocatis ad amnem castris
 Imperator meridianos estus aque refrigerio lenire cogtans, inexplorato
 ingrediē, infelicēq̄ inuenit exitū, & tanto principe nimis indignū: Nam
 dum amnē non latū, sed inter mōtes uorticofum cōtemnit, nec satis explo-
 ratum ingreditur, arbitratus natando facile in alterā ripā peruenire, ui flu-
 minis abripitur: & priusq̄ possit subueniri, oculis omniū auferē in profun-
 dum: Stabat mcestus in ripa exercitus, & quid faceret nescientes, stupefi-
 unt inexpectato magni principis casu. Alij memorant ab estu diei & labo-
 ris cum arma posuisset & uestes, amnē in superficie a sole tepidum, sed in
 imo frigidissimum, cum tetigisset Imperator, obriguisse subita mutatione
 membra: & quod Alexandro ferunt obtigisse, pene emortuū in manibus
 Imperatorē: Tum uero subito aquis extractū paulū respirasse, dicentē, Be-
 nedictus Deus qui me per aquā regenerauit, si per aquā me de mundo uo-

cat queri non possum: & paulopost cum æthera suspexisset fudisse spiritū. Hic erat finis Friderici Imperatoris, qui per annos uno min⁹ quinquaginta Romanū tenens Imperiū, multis laboribus seipsum ac regni principes, cum subditis implicuit. Sed tum filius Frideric⁹ ut poterat moestū cōsolatus exercitū, curā excepit ductādī, perueniēs cum agmine tanto in terram sanctā. Illius aut̄ expeditionis exitū non prosequor: q̄ recenti opere Sebastiani Brant, omnis illa terræ sanctę iactatio elegāter explicata est: contentus in presentia Saxonicarū, & quę illis herent, rerū cōmemoratione. Hui⁹ ramē Friderici res paulo latius sum exequut⁹: q̄ non eadē rerū fide per Italos recensent, qua ab illis, qui rebus interfuere gestis. CA. II.

Vm aut̄ Frideric⁹ Imperator in expeditionē iret, cœperūt in Saxonia fieri cōmōtiones non parue: Nam cum Adolphus comes Holsatię Imperatorē in lōginquā peregrinationē sequerēt, Hartwicus Bremēsis archiepūs, iam, ut diximus, in cōtemptu suorū agens, Hērico Leoni reddidit comitatū Stadensem: ut Thietmarfos, qui se iam Danis cōiūxerant, aliquādo eius cōsilio & auxilio ad ecclesię iura reuocaret. Cuncq̄ Henricus in Stadio moraret̄, adiere illū primores Holsatię, illi gratulantes de reditu: Ille loquit⁹ familiariter eisdem, magna illos spe erexit, si operam impenderent, se in Holsatiam reducere. Mouebat illos magna olim principis fortuna, perq̄ illū magnos se futuros sperātes, dedita opera Hāburgo, Itzeho, Plone, eiectis his quos custodes comes præfegerat, ducti aperuerūt. Adolph⁹ aut̄ de Dasse, qui pro affine suo terrā regebat absentis, & mater Adolphi cum cōiuge Lubicā pro sua securitate sunt ingressi. Hēricus Leo, cū se illi denuo fortuna aperiret, & iam tenuerit Holsatiā, inde arma quanta potuit maxima cōtraxit. Accesserunt illi Bernhardus de Racebugo, Bernhardus de Welpē, Helmoldus de Zwerino comites, & alij amici eius: Inter quos crediderim generi sui Kanuti regis Danorū arma nō defuisse: Primā aggredit̄ Bardewici urbē recuperare: Sed pertinacius illis repugnātib⁹: nam inerat ualidū præsidium, quod urbem pro Bernhardo duce tuerēt. Creuit obsidionis labor & interuenere pugnantium inuicem, ut fit, cōtumelijs plena uerba, & facta, ut ferūt probrosa, pro altero cōtemptu: Quę res ducē exasperauit: Inde q̄ factū est, ut dum fortius oppugnaret̄ q̄ defenderet̄, urbs ipsa die apostolorū Symonis & Iudę caperetur, anno octogesimo octauo post millescētū, & direptioni militū permittitur: Sequit̄ gladius: Qui supererant cedi capiuntur milites atq̄ ciues: Post gladium ignis hosticus desquit: ita ut ex illo die non resurgeret urbs semel euersa: illa illa præclara, & quę memoriā antiquissimā fert̄ habuisset: Saxa & lapides inde deuehunt̄, uicinisq̄ urbib⁹ incrementū præbuerūt. Nam cum a mari Lubica, ad austrū Luneburgū increaserēt, Hāburgum q̄q̄ nonnihil inde sensit incrementi: cū interim Bardewicū euanesceret: Bardorum olim dixere uicū. Ego fundatorē eius Bardonē ueteri Saxonū nomine arbitror appellatū: inde nomē remānisse, Bardewico: quomō ex Brunone Brunswico, Nam Bardos non unam quondā gentē, sed generaliter omnē indisciplinatū & barbarū uocant populū. Prima ergo expeditione

prosperatus in euerfione huius urbis, cōuertit agmē ad Lubicā, illā quoque oppugnaturus, & si pertinacia mereretur etiā euerfurus. Ciues autē euentum Bardewici ueriti, mittūt obuiā duci, qui cum illo paciscant: ciuitatē manibus eius permittāt: si modo Adolphus de Dasle cum uxore & matre peregrinantis Adolphi, rebus omnibus suis saluis exire sinatur. Probauit Leo pactū, & recepta ciuitate, mouit in Louenborg, arcē ducis Bernhardi, instauratā post primā expugnationē Adolphi, & ceterorum, ut diximus, comitū: iam nūc Bernhardi ducis dominio subiectā, & magna instantia per mensem oppugnatā, deditā accepit: Pacti tñ qui inerant, ut cum armis & rebus salui abirent. Iam omnis Holsatia erat in manu Hērici, præter arcem Zegeberge, quā fideles Adolphi asseruabant: Eam iussit oppugnari per Walterū de Blandensile copiarū præfactū, iunctis Holsatis: qui una cum illo arcis fecere obsidionē: sed non ex animo: pœnitebat iam eos transitio nis, maluerūtque comitē sequi quā Henricū Leonē. Eggo Stuer uir potēs, & qui Adolphi partes tueretur obsidentibus superueuit, & magno impetu in illos fertur: Turbauit facile quietos: Infectatur fugiētes trepidos, & inter alios Walterū hostiū ductorē capit. Captus autē arcē cepit insidere, quam uenit oppugnare: nec quiescebat Adolphus de Dasle, quin expedita suorum manu Lubicā & omnia quę Henrico parebāt infestaret. Henricus autē aspē rante uere, ualidā suorum manū misit in hostes: Præerāt copijs eius Bernhardus de Raceburgo, Helmoldus de Zwerino, comites, & Iordanus dapifer: qui egressi Lubicā, non longe a Trauena obuios hostes habuerunt: Ibi colata manu fortiter pugnatur: Sed Adolphi fortuna præualuit: Captus Helmoldus: Captus Iordanus: Bernardus uix fuga elabitur: Multi præterea in flumine merfi perierunt: Captiui in arcē Zegeberge pertrahuntur: sed non lōge post ingenti pecunia persoluta laxantur: Dapifer, quæ locupletissimus esset sexcentas: Helmoldus comes trecentas argenti marchas persoluentes, in sua dimittuntur.

CA. III.

Ex interim Henricus Friderici Imperatoris filius, audito quod Henricus egressus in Saxonia tumultuaret, præcipue indignatus, quod terram Adolphi comitis, qui cum patre suo sanctā inisset expeditio nem accepisset, concitatus mouit in Saxoniam: Brūswicū oppugnare conatus, sed per brumā retardatus, non profecit. Inde uero, cum alia quoque Henrici præsidia pertentasset, nec proficeret, cōuerso agmine redibat in Suauiam: Hartwicū tñ archiepūm, quod malorum incensur diceret, iussit sede sua proturbari, accedente Bremensium in eū accusatione. Ille uero a facie eorum se contulit in Angliā: ibique per annū cōmoratus, cum rediret, Hērico Leoni se dedit tutandū. Henricus tñ Leo interuenientibus Cōrado Mogūtino & Philippo Coloniensi archiepiscopis, ad gratiā regis cōtēdit: indixitque illi rex curiā in Fulda: Quo cū peruenisset Leo, interuētū dictorum pontificū in has cōditiones pacē accepit: ut Brūswici muros quatuor in partibus depone ret: Adolpho Holsatiā suā redderet: arcē Louenborg dirueret: Lubicam pro dimidia teneret, & alterā Adolpho partē reseruaret. Et ut firmata pax solida haberet, filiū Ludgerū Hēricus daret regi obsidē: qui non post mul-

tos dies Augustę uitā finiuit. Henricus aut maior natu filiorū Leonis, regem comitatur in Italiā, urbē Romā, & in Apuliā, quinquaginta stipat⁹ militibus. Henric⁹ tñ Leo ex pactis cōditionib⁹ nullam impleuit, sperans presentē regi filiū facile irā ei⁹ leniturū. Inde rex Romā petit consecrādus, cum interim mortuo Clementi Celestin⁹ surrogatur: qui ut Imperatoris cōsecratio minus properaret, suā ipse distulit. Romani tñ exeuntes ad regem hac usi sunt oratione: Si rex inuictissime Romanū senatū agnoueris, Urbem nostrā, immo tuā exornaueris ex antiquo debitis cultib⁹: Insuper latrocinātes tuos ex Tusculano retraxeris, apud pōtificē agem⁹, ut omnia tua ex illo uota prosperentur. Ille mox presidium Tusculani abstulit, & Romanos bene sperare de se iussit, super omnibus quæ ad decus & ornamentum Urbis pertinerent: urbis Romę decora ad neminē magis, q̄ ad se spectare. Romani acito pontifice, cœperūt obtendere regis potentiā, omnia sua in agris uastari, rapinis & incendijs patere: imminere Urbi & ipsi pontifici ni resipisceret non uulgare periculum. Flexus pontifex nihil distulit, quo min⁹ a Romanis cum ingenti honore introductū regē ipso sacratissimo die Paschę cum regina Imperiali diademate donatos ex more cōsecrauit. Interea moritur Wilhelmus Sicilię rex Cōstantię Imperatricis germanus. Tācredus aut quidā, cui moriēs & thesauros & coronā Hērico Imperatori dferendos mādauit, ipse sibi regnū conat⁹ est arripere. Sed iam Imperator Henric⁹ copias suas adauctas Itolorū armis perduxit in Apuliā, ui accepturus, quod iure negabat. Pontifex aut Tancredo fauere uidebatur: Venit in montē Cassiū, & adorauit ad cineres diui Benedicti: In radice eius montis apud sanctū Germanū, Henric⁹ Leonis filius se retrahens, Romā repetiuit, & per aquas delapsus, ubi cōtinentem attigit, cōcit⁹ redibat ad patrē, Peruenit Imperator cū exercitu Neapolim, ibi oclusas portas, & rebellionē primum sensit: Munitissima ciuitas erat: Patebat maris adit⁹: Obsidio cōtemptui est habita: Accessere estus maligni, & aer noxius Italię multos fecit laborare. Mortu⁹ est ibi Philippus Coloniēsis archiepiscopus, & in ecclesiā suā relatus: & Otto dux Bohœmię perijt, in quib⁹ erat robur exercitus. Multi præterea nobiles, & uulgus militū sine numero perierūt. Imperator ipse desperabili cœpit morbo uexari, & remeans in Germaniā rem tum sinit inexpletā: Imperatrix in manus hostiū peruenit: Sed tñ non diu post cum honore remittit: Iam Tācredo res prospere erāt: Nam quę ante Henrico parebāt tum se illi permiserūt. CA III.

Dolphus Holsatię & Scowēborg comes, in peregrinatione terrę sanctę, positus, ex recētorib⁹ aduenis cognouit apud Tyrum terrā suā ab Hērico Leone occupatā: & cōsilio usus prudentior redibat in patriā. In Suçuia aut cōueniens Imperatorē, ab illo cōsolationē plurimā accepit, & munera pro donantis magnificētia retulit non parua. Cōtendens aut in Scowenborg, uidit omnes in Holsatiā sibi aditus interclusos: Nam Stadiū, Louenborg, Boitzēborg, Hēricus tenebat: Wādāliam Burewin⁹ Henrici gener seruabat. Contulit ergo se ad Bernhadū & Ottonē marchionē fratrem eius, Erat autē circiter nonagesimūscūdus: Hi

Adolphū manu ualida in Erteneborg perduxerūt: Quē in locū occurrēs Adolphus de Dasse affinis eius, cum quātis potuit uirib⁹, eū excepit: Ad erant mater & cōiunx, & leti leti excepere. Bernhardus q̄q̄ iunior de Raceburgo quē nuper apostolica dispensatione Hēricus a clericatu extractū q̄ patri unicus esset, militię reddidit, exosus Leonē, deserēs q̄ patrē, Adolpho se cōiunxit redeūti. Dux ergo Bernhard⁹, cum restituisset Adolphū, simul cum fratre marchione redeūt in sua: Cōmeatus tñ quos adduxerāt Adolpho relinquūt. Prima expeditione Adolphus Lubicā obsidione ualauit: hinc Adolphus, inde Bernhard⁹ sua castra sunt metati, uterq̄ in sua terra cōsistens. Inerat urbi Henrici Leonis p̄sidiū: cui p̄fēctus erat Luthardus de Bergen, uir impiger: Sed cum aditus & exitus per flumē esset in urbē, cōtemptra est obsidio. Adolphus multo labore trabibus & sudibus immissis, fluuiū fecit immeabilē. Interea cum sui obsidionē seruarent, ille se cōtulit ad Danorū regē Kanutū, gratias agens, q̄ per absentia suam solidā illi pacē cōseruasset: quīs non ignoraret Waldemarū regis fratrem cum Waldemaro Sleswickcensi episcopo nuper terrā eius ingressos, accepisse obsides ab Adolpho de Dasse: p̄sertim q̄ terrā Thietmaris nunc regno subditā non tangeret. Itaq̄ rege salutato redibat ad exercitiū. Inter hęc Henricus Leo copijs coactis per manū Conradi Rothen, quē Stadio p̄fecerat, una cū Bernhardo seniore comite de Raceburgo ab Albi mouens, supuenit obsidenti iuniori Bernhardo: & exterruit obsidētes improuisa irruptio: Vnde factū est, ut iunior Bernhardus cum suis magis in fugam q̄ pugnā respiceret: & sese recepit in Raceburgū. Exeūtes ciues Lubicēses intulerūt urbī cōmeat⁹ & arma, & quęcunq̄ fugiētes reliquissent & secum introduxere agmē ueniētiū propugnatorū. Proxima autē luce h̄dem egressi in Holsatiā, illā quoq̄ obsidentiū partē sperabāt improuiso adoriri: Sed paratiores ac sperauerāt inuenere. Igitur occupato uado, q̄d erat in Zwartow, ueniētes excepere: Et licet pauciores essent numero uirtute tamen p̄stare sunt inuenti Holsati: Nam cōmissa pugna, ducales in ciuitatē sunt repulsi. Bernhardus autē iunior, auctus uirib⁹ redibat ad obsidionē in partē australē, paratus excipere si erumperēt: Sed qui intus pridem uenerant, ne oneri etiā obsessis essent, ad aquilonē nocte egressi, cum inter medios esset lacus Wokenisse, ita redire cōtendebāt in terrā pacatā: Quod ubi cōpertum habuit iunior Bernhardus, sciens ubi exeūdum illis esset, magnis eo cōtendit itineribus, & p̄ueniēs, illis se opposuit in Witenborg ad ripam fluminis Albis: Initoq̄ cōflictu ex his capit, quorū magna erat pars ciuiū Stadeniū, & ex eo comitatu: Audiēs Adolphus, quē iam infirmitas corporis male affecisset, letos suorū successus, recreatus est: & a militibus redemptos ciues Stadenses, remisit in patriā, expromittētes summū illi studiū ad opidū ab Hērici manib⁹ recuperādū cū exercitu. Parauit Adolph⁹ exercitiū in Hāburgo, & traiecit in insulā quę d̄r Gorgeswerder: ibiq̄ manēs adiit a Stadēlib⁹: nec oīno cōuenerat inter eos super postulatis. Comes cōparatis copijs eas trāsposuit in ulteriorē ripā Zwinge fluminis (Kedingā uocāt terrā) Ibi incēdio grassat, & rumor in Stadio

percrebuit: uenisse comitem ad euertendā urbē: illū esse, qui captos nuper
 ciues gratis relaxauerit, plurimū ex eo sperari posse fauorē, ex Leone nul-
 lam defensionē: cur calamitati nuper in acie cesorū plurimā expectent ex-
 aggerari cladē: Comiti deliberāt permittere opidū: Id cum rescisset Cōra-
 dus de Rothe, equos sterni iubet, dissimulās consiliū: & specie aliena pre-
 tensa cōmendat ciuibus urbē, irreditur^o abiēs, Comes ciuiū uolūtate opi-
 dum ingreditur, nec distulere arcis custodes, quin & ipsi pacti incolumitatē
 & muliebrē suppellectilē, arcem tradiderūt. Permisit autē comes uxorē Cō-
 radi prefecti cum omni suppellectili abire securā: pro loriceis uirorū efferen-
 tem cumulos thesaurorū. Qui uero Luneburgi erant in presidio, excursi-
 onib^o crebris fatigabāt comitatū Stadēsem iam comiti parentē. V.

Interea ciues Lubicensis obsidione cōtinuata laborantes ingēdia,
 cum audirent prosperari Stadio comitē animis angebant, incerti
 quid facerēt. Alij Danorū regi permittendā urbē putauerūt, q^o
 regnis carere non possent, & ei^o protectione securi uiderent: Alijs cōtra-
 ria mens erat, arbitratibus, si hoc facerent Imperiali banno supponendos,
 nunq̄ egredi posse pro mercaturis. Quocirca Ottoni marchioni tanq̄ Im-
 perij uicario se submittedos putabāt. Adolphus ubi hāc fluctuationē ani-
 morum accepit, magis urgebat obsessos, perpulitq̄, ut sibi dederēt ciuita-
 tem, pacti, ut liberi abirēt, qui ducis nomine inessent. Recepta urbe ad Im-
 peratorē Henricū Adolph^o ire cōtendit: qui Imperiali decreto omnes ab
 urbe prouent^o illi cōfirmauit. Bernhardus autē dux cum uideret prospere
 agere comitē amicū, fortiter & ipse agere cōstituit: ut arcē a se fundatā Lo-
 uenborg recuperaret: & uere primo eduxit exercitū, obsidēs arcē, & uehe-
 menter oppugnās: sed cum expugnare facile non posset, fame cōstituit af-
 fligere cōtinuata circūfessione: iam fame laborabāt, & expectabat securi-
 or dux deditiōnē, & per incuriā passus est delabi ab exercitu quoscūq̄ uo-
 lētes, cū paucis remanēs ad obsidionē. Interea Hēricus Leo immisit clam
 expeditos milites per Albim sub manu Helmoldi de Zwerino, & Bern-
 hardi de Welpē comitū: ut aut escas importarēt obsessis, aut collata ma-
 nu soluerent obsidionē: Transierāt primo diluculo fluuiū, & securitas du-
 cis fecit, ut non aduerterent, donec multiplicati uim intulerūt obsidētib^o:
 nec potuit par esse imparat^o preparatis ad pugnā, fugatusq̄ est dux Bern-
 hardus, & soluta est obsidio. Sed res comitis Adolphi usq̄ in hanc diem
 prosperas labefactauit fauor quē impēdisse uidebatur Waldemaro Sles-
 wickensi episcopo, rebellionē molienti regi Kanuto pro corona Daniæ,
 ad quā se tam natū esse cōtendit episcop^o, q̄ ipsum Kanutū: qui cum esset
 Waldemari nouissime regnātis filius, ipse Waldemar^o epūs patrē habuit
 Kanutū eque regem, qui cum Zwenone in cōuiuio cecidit: quod in Da-
 nia nostra dixim^o. Faciebat animos episcopo ad rebellionē molendā ami-
 corum de Norwagia prompt^o animus: Itaq̄ & Adolphus illi inhesit, pla-
 cens perinde Imperatori, qui regi Daniæ iam male uolebat, pro inuasa nu-
 per Wandalia, & recusata Imperio subiēctione. Igitur Ottonē marchio-
 nem comes traxit in cōmunionē belli: qui ueniēs cum expeditis in Holsa-

tiā copijs regē demorabat, ut sperabat, egressurū: & cū ille diu expectat⁹ non ueniret, copias ille suas fastidio & sumptib⁹ uictus reduxit. Adolph⁹ aut ut se ostentaret Waldemaro episcopo, cum quātis potuit uirib⁹ Eydo ram transgressus populať ea que regis sunt, que fuit illi rerū suarū omniū uera subuersio: nam dum ille hostilia exercet in regē, Waldemar⁹ episcopus cui ille seruiēbat, circūueniť ab his, qui illi recte cōsulere putabant: ponitq; rebellionē, nihil admonito comite: & se in gratiā cōfert regis, oblit⁹ belli sociū. Trahit perinde epūs in carcerē, & cōpedib⁹, & manicis ferreis uincit: hac fret⁹ in Adolphū indignatione rex, simul ut Hērico Leoni socero suo ferret suppetias, mouit in Holsatiā: Sed comes longe imparē se regi sentiens, cum amici & auxiliares abessent, submissis oratoribus, regem placare cōstituit: & cōuenit tum, ut comes ad cōpensanda quæ irrogauit damna, millequadringētas denariorū marchas regi persolueret. Itaq; placatus rex reduxit exercitum.

CA. VI.

h Enricus autē Leo, cum ad recuperationē pristini honoris frustraniterē, sciēs non nisi Imperatoris manu, tantū uulnus, qđ Cæsare⁹ gladius fecit, posse mederi, filiū equiuocū Hēricū iterū submisit: qui curiam sequerē Imperatoris: & obseruato tempore, iram leniēs, obsequijs gratiā patri recuperaret. Sed dum diu frustra laborasset, intento Imperatore ad uarias regni perturbationes, alia uia conat⁹ se propi⁹ insinuare Cæsari: Nā comitis Palatini, qui patru⁹ erat Imperatoris, filiā, pmeruit idē Hēricus iunior cōiugē: qđ esset procero corpore, magna formę dignitate, cui mores & stēma nobilitatis responderēt, Impator has nuptias nō multum probauit, coarguēs familiari⁹ cognatū: qđ Imperij hostē tāta sibi affinitate deuinciret. Sed quia legitimū uinculū solui non poterat, Henricus hac uia interueniēte socero cœpit Imperatori fieri cōmendatior. Imminēbat tum grandis illa in Apuliā repetita expeditio: erat aut annus nonagesimusquintus, in qua expeditione talon ac tantū se prebuit iunior Hēricus, ut Impatoris largitione, omnē soceri sui dignitatē, hoc est Palatinū comitatum promeruit: Noua perinde lux in Saxonia oriri uisa est, cum omnes arrectis auribus primā senioris Hērici gloriā per filiū restituēdā expectarent: Bellū enim quod fuit hacten⁹ per Saxoniam infestissimū tum cōquieuit. Senior aut Hēricus iam uicina morte totus ad religionē uersus, ecclesias in Brunswico cum suo palatio exornauit. Imperator in Apuliam progressus est prospere agens: Nam mortuo Tancredo regni detentore, sine cōtrouersia admittitur a procerib⁹, & regni possessionē ingredit: Reperit thesauros absconditos, & supellectilē ex auro argentoq; splendidissimam, reliquias ueterū Normānorū: qui regnū illud, quod in Norwagia ostendimus, fundauerūt. Iam Imperatori natus erat filius Frideric⁹ ex Cōstantia Imperatrice, ut fama suscepit: Rediens aut Imperator in Germaniā, reliquit in regno cōiugem ad cōfirmandos uacillātes, & in fide cōtinēdos: Ipsa uero per anum quandā, que fuit occultorū in aula cognitrix sagacissima, reperit thesauros magnos Rogerij regis, & mittens post Imperatorem celerem nūcium, quid illi de inuentis perplaceret cōsultauit. Impera-

tor, ut erat princeps animo liberrimus, remandauit de thesauris quod sibi uideretur faceret, modo regno cōsuleret, & in fide proceres cōtineret: Illa magnifice pro cuiusq; dignitate munera distribuit: ut sibi faceret deuinctiores. Inter hęc captus est filius Tācredi cum matre uidua & sorore: Capta q̄q; Imp̄atoris Cōstātinopolitani filia eidē adulescēti despōsata, quā postea duxit Philipp⁹ Imperator Hērici & german⁹ & successor. VII.

Um aut per hęc tempora Hartwic⁹ archiep̄us Bremēsis ad ecclesiam suā, a qua exulauit, Imperatoris gratiam cōsequut⁹ redisset: cum tamē multa cler⁹ & populus in eius destitutione apud summum pontificē & Imperatorē laborassent, iamq; Bremēses in Waldemarrum episcopū Sleswickcēsem adhuc uinctū respexissent, non tñ preualuit molitio eorū, quomin⁹ Hartwicus diutinā seruās patientiā finaliter in gratiā Imperatoris reuersus, ad ecclesiā suā est restitut⁹. Ciues tñ qui Imperatoris iam dudum habuere mādatum de retinendis archiep̄is redditibus, non facile credidere redeuntī: q̄ Cēsaream gratiam recuperasset, q̄ diu nullas cernerent literas pristinae iussiois uinculum relaxantes: quis pro ipso faceret assertio Adolphi Colonien̄sis archiep̄is, qui hoc literis & nuncijs testificaret. Sed quod non libenter factū audimus, difficulter credimus. Adolphus comes, qui iam comitatū Stadensem, ut dixim⁹, tenuit, Bremā proficiscitur, cōgratulatur⁹ archiep̄is, si uera uia niteret: alio qui illi obstitur⁹: Vbi uenit, accepit eū Imperatoris uoluntate, amicorum ope, illā ad ecclesiā redisse: Vnde factū est, ut comes Imperatori gratificās apud ciues effācit: ut rerū illi ecclesiasticarū permitteret administrationē: De redditibus aut sub interdīcto & firma Cēsaris constitutis, nihil agere sineret. Adolphū aut archiep̄is, qui hoc egre ferret, in faciē durissime coarguit, tanq̄ inuasorē rerum ecclesie: q̄ multa tenere diceret, quę essent ecclesiastici iuris; eumq; monuit, ut redderet: ni faceret, excōicauit. Adolphus sedē apostolicā appellauit. Archiep̄is cōgregato suorū cōcilio deliberauit quid faceret: & placuit, ut nō modo in cathedrali sede, sed in omni diocesi diuina interdīcēs suspenderet. Comes interea Adolph⁹ irarū plen⁹ q̄ excōmunicationis gladio immerit⁹ feriret, presertim interposita appellatione legitima: & ideo qui fauebāt, cum illo cōmunicabant, parte altera cōtendēte, non illo solo capite illi interdīctū, super quo prouocarit, sed alijs ex causis innodatū censuris, quod comes non fatebat. Coarguēs in gratitudinē ep̄is & suorū: q̄ ille comitatū Thietmarorū pridē rebellātem, ecclesie redintegrasset, his nūc rebus male pro obsequio remunerari. Pertesum est aliqñ ciuitati diuturni interdīcti: q̄ mortuorū corpora insepulta ciuitatē inficere uiderent. Relaxatū est ea in sorte, ut in maiori ecclesia ecclesiasticū officiū pageretur: in ceteris maneret silentiū: Turbatio nimirū grādis, qñ & ipsi canonici inter se diuisi non unū sentiret: Alij archiep̄is, alij comiti subscribētes. Ciues comitis partē tutati eijciunt urbem cum ceteri dicerēt proditores urbis in ciuitate non ferēdos. Valuit hęc cōtrouersia q̄ diu in Apulia aberat Imperator: Vbi ille reuersus est, archiep̄is sexcentis marchis munere datis, gratiā plenā redemit. Comes Sta-

LIBRI VII. SAX. CA. VIII. ET VIII.

dij comitatū cum tertia reddituū parte in beneficiū accepit ab archiepiscō
po: & omnis illa cōtrouersia, quę dudū efferbuit, cōquieuit, solutis uincu
lis ecclesiasticis.

CA. VIII.

Vo tempore, Hēricus Leo iam etate fessus, & qui fortunā exper
q tus utranq; diu in terrarū orbe iactatus esset, plenus dierū, cum
Brūswico, ut diximus, exornādis ecclesijs, & reparādis prijs ubiq;
operibus intētus ageret, in pace quieuit, tumulat⁹ in ecclesia sancti Blasij:
quam ipse ornauit, ditauit, & semper coluit. In sepulchro eius Leonē fusi
lem cōstituerūt: ut cognomini eius, q; Leo diceret responderet. Inde sum
psit occasionē fabula illa puerilis, quā paucis supra exufflauim⁹, de longa
peregrinatione, quā fabulator ignorabat, in terrā fuisse sanctā: & inde pu
dore deposito, libere effinxit de nauigatione errabūda, de cōsumptis, uel
ingēdia, uel alia occasione socijs, deq; duce, cū esset insut⁹ corio, per grifonē
deportato: de pugna draconis & leonis, cum ille leoni faueret ad uictoriā:
sequutū leonē, & ita cum belua reuersum, principē iam incognitū. Aniles
nenias cōtemnimus in historia, quas neq; ullus cōmemorat authorū, neq;
ullam habēt ueri similitudinē: Abeant in tenebras & obliuionē. In idem
tempus incidit obitus Bernonis Zwerinēsis primi episcopi: nam p̄cesso
res ei⁹ Magnopolitani dicebant. Vir erat religionis, & amātissim⁹, & ob
seruantissimus, & qui per omnia fere tempora Hērici multū in cōuersione
Wandalorū laborasset: Sepe contumelijs pro Christo affectus, periculis
multis examinatus, pulsus, celsus, exhonoratus: in quib⁹ omnib⁹ triūpha
bat gaudens, q; dignus haberet pro nomine Christi illa sustinere: par in
signe uiroꝝ, qui & temporis perpetuo tractu, & laborū uarietate, pro no
mine Christi memorabiliter diu in ecclesia desudarūt: Annū fuisse nona
gesimūseptimū tum nōnulli, alij quintū fuisse cōtendūt, post cētum atq;
mille, cum in fata cōcederet, ad meliora translari. Henric⁹ aut pro insigni,
quā aliqñ gestabat gloria, & pro exquisitis in seculo rebus gestis, cum Sa
lomone de uniuerso suo labore, quo sub sole laborauit, nihil est in terris
cōsequutus, nisi memorabilem sepulturam, & memoriam cum laude bo
ni nominis sempiternam.

CA. VIII.

Iu nos Fridericus Imperator, & Hēric⁹ Leo, principes, omni quo
d memorabiles, genere Saxones memorando tenuerūt, q; raro pa
res rebus gestis ea natio protulit, q; res ab illis exantlatę non fa
tis fideliter ab Italicis scriptorib⁹ percenseant: Nunc Henrici Imperatoris
eo nomine. VI. res exequamur: Cum res Christiana iam dudū in Asia la
befactata deflueret, capta rursus a Saracenis Ierosolyma, Celestinus papa
instiuit, missis in orbē Christianum legatis de latere, excitauitq; Imperato
rem Hēricum: ut apud Argētina susciperet crucē. Idem fecere Hēric⁹ Pa
latinus Reni Leonis filius, Otto marchio Brandēburgensis: Sed ille apo
stolica postmodū uoti cōmutatione domi substitit. Hermānus de Turin
gia Lantgrau⁹, Walmarus de Limburg, Adolphus de Holsatia, & Sco
wenborg comes: dux Austrię, Hartwic⁹ Bremēsis archiepiscop⁹, Rodol
phus Verdenis: Quadringēti p̄terea ciues de Lubica triūphale crucis

Signum sequuti, in eam se militiā accinxere. Sed cum Imperator ingressus in Apuliam, iam ante omnia, per Cōradum cancellariū parari iussisset, aurum, cōmeatus, naues, milites, perplexitatē eam reperit in regno, quę personam eius a peregrinatione distineret: Delatū ferūt Imperatori, q̄ Cōstantia regina, & si in seniū uergeret, occulta tamē ageret cōsilia subuertēdi Imperatoris: ut aliū e regno maritū, quē amabat, regē faceret: Iordanū nobilem Siculū ferunt reginę fuisse gratissimū, & ab ea suscepisse munera, auro, gēmisq; preciosa: uicissimq; sua non minori estimatiōe remisisse. Imperator iram non ferēs, capi iussum hominē, in sedem ferreā igne cādentē fecit collocari, & coronā ignitā ferreā, clauis capiti ei⁹ iussit affigi: Alium Richardū cōiurationis cōsciū, per plateas publice tractū, suspēdio mandauit necari: quia tentauit poculo subuere Imperatorē. Erat tum septimus post nonaginta annus, cum diuerso itinere, terra, mariq; progressi peregrini in sanctā expeditionē deproperāt. Adolph⁹ quidē Holsatię comes terrestri peruenit itinere, cum his, qui ei se cōiunxerant ad Imperatorē in Apuliā: qui & ipse ingentes copias auro cōduxit, partim etiā uolūtaria militiā pro Christi honore transituros, sub signis Imperatoris militare cupiētes: quibus ipse p̄fecerat Cōradum cancellariū suū, olim ecclesię Lubicēsis electū, nūc Herbipolensis ecclesię episcopū cōsecratū: Naualis autē exercitus sub Hartwico archiepiscopo Bremensi mare tenebat occidū. Inerāt Dani, Phrisi, Lubicēses, Bremensesq; per littora maris Britanici: omnem Phrisiā, Hollandiā, Zelandiā, Flandriā, Franciā, Hispaniāq; p̄teruecti, ad Vlixbonā peruenerūt: ibi peregrini a pōtifice loci satis hospitaliter excipiūtur: dimissiq; legunt littora restantiū Hispaniarū, & flexo in oriētem cursu, Bethycam Narbonēsemq; prouinciā p̄teruecti: Siciliā maritimā insulā terigerunt, ad Messanā urbē cōsedentes: Ibi iūctis armis sub signis Christi cōtendūt in expeditionem ordinatam.

CA. X.

Imperator ipse, sub manu Cōradi Herbipolensis episcopi cancellarij sui, sexaginta suorū millia misit: Cui iunxit Adolphus Holsatię copias suas: Et scelicib⁹, ut sperabāt, auspicijs, in hosticā cōtēderāt. In Cpyrū ueniētes, ei⁹ loci regē de Impatoris Hērici mādato, diadema quod secū extulerat Cōradus episcopus coronauit: Nam id antea, idem rex per literas & solennes nūcios ab Imperatore occidentis postulauit: cōtemnēs subesse Gręculo Cōstantinopolitano, iam dudū a gloria patrum degenerātū. Ibi reb⁹ ex sentētia cōstitutis, cum omnia rite p̄regisset Cōradus, nauib⁹ repetitis in Ptolemaidā cōtendit, Accon tūc uocauere: Ibi tristi nūcio percellitur, de morte Henrici Cāpanię quidē comitis: Sed tum regis Ierosolymitani, qui nocte surgēs in cubiculo cum auras capta ret, imprudenti⁹ excidit a fenestra, & fractis ceruicibus expirauit. Ea tum erat fortuna Christianorū, cū nou⁹ aduētaret exercitus, ut neq; regiā neq; regem haberēt. Recenter autē Saraceni Ioppen de manu Christianorū tulere, hoc ordine. Cum intus esset Christianorū omnigenū ingens manus, obsedissentq; Saraceni: ceteris ferociores pro suo more Theutonici erupere, hostibusq; cōfligentes, retro illos pepulere; & iam uictores repetiuere

urbem: Qui intus erant Theutonicis inuidentes, aut min⁹ forte q̄ uellent illis obtēperātes, exclusere: ut ab hostib⁹ cōglobatis opprimerent. Prima ergo nūc peregrinorū expeditio fuit in Ioppen: q̄d opidū expugnauere Saraceni, soloq; deiectū reliquere: Vbi nō repererūt peregrini in quos gladiū distringerēt, rediere Acconē: Nam Saraceni uictores, cum prāda & captiuis, priusq; illi accederēt abierūt. Adolph⁹ Holsatię comes, qui iam altera uice pugnauit in ea terra, quia illis tum rebus in Asia gestis, non solū interfuit, sed pręfuit, silentio a nobis pręteriri non debuit: Nam ceteri qui rem narrāt, eo q; nullus erat magn⁹ eius expeditionis fruct⁹, breuiter trāseunt, res fortiter gestas dissimulāter prętereūt. Non est fraudandus noster ille comes laude sua. Igitur peregrini cōuenerant Tyrū, que cum Accone pene sola remāsit Christianis in terra sancta: Ibi speculatis uiribus & rebus ordinatis ad proxima recuperāda cōtenderāt. Sydon olim florens iam diffusa tueri, ab Saracenis deserta est: Ampla in ea palatia principib⁹ uiris digna, cedrini parietes, & preciosa queq; domicilia tum relicta cernebantur: Transit ad Sarepta Sydoniorū, nec ibi diu hesitatū est: Peruenit ad Baruth: Ibi quoq; opido relicto in munitissimā arcē se cum rebus Saraceni recepere, solis captiuis sub custodia in urbe relicta. Christian⁹ exercitus terra maricq; diuisus erat: Terrestres copie primę cōspiciuntur: Hostes uisus pares se futuros arbitrati, cum maritimos non cernebant, egressi pugnam inuadūt: Christiani excipiūt: Hic pręfectus turmarū insigni uectus equo, huc atq; illuc inter ordines uolitabat: Strages utrinq; non parua: Adolphus non passus grassari impune hostiū ducem, proximū cōpellat Bernhardū de Horstmaria: Vides, inquit, sequentē, una aggrediamur: Dicto citius lanceis ex latere inuadūt, eum iumento deiciūt. Ille uir fortis in pedes se recipit iterū ascendēs: Secūdo deicitur, & inter laborandū, laxatis armis uulneri locum faciēs trāsfoditur. Capti sunt pręterea duo de primarijs, cum multis alijs captis, atq; cæsis: Cæteri se retraxere & in fugam abierunt.

CA. XI.

Dnauigabat interea classis Christiana & quidā ex captiuis Christianis, cū uigiles & custodes oppressisset somn⁹, signū dat e specula, ut inuadāt opidū: Mirantur nautici quis ex opido uocet signū ostendēs. Sed tñ Dei nutū interpretātes ex opido, oppugnant: Capto opido & arcē expugnant, Hostes ubi uidere & ducē cecidisse & fortissimum expugnatū pręsidiū, se per nemora & inuios montes fuga sunt tutati. Celebre factū est Adolphi nomē inter omnes ex hac prima cum hostibus cōgressione: Repertum est in arce armorū & cōmeatuū plurimū, magno nostris futurū adiuuēto in hostili terra. Tantū inerat ciborū, ut triennio obsessis sufficere uideretur: Tantū armorū, ut duabus licet magnis nauibus exportari non potuissent: Oportunū erat hoc semper Saracenis pręsidium, unde fiebant terra maricq; Christianis incursiones. Decē & nouē millia captiuorū huic Saladino presentata ferūtur ab ipso Syrię excidentis initio: ubi etiā pro insigni loci gloria Saladinus primū est rex coronat⁹ & rex Ierosolymę pariter & Babylonię cōsalutatus. Cūq; hec tam prospere

ra fuissent Christianis, triste superuenit de morte Imperatoris nunciū, & cœpit inter omnes trepidatio non uulgaris, cum alius patrimonio, ali^o beneficio suo timeret: Nōnulli de emulis, ali^j de amicis cogitauere, nec quieuit tumultus, donec adunatis principib⁹ sacramēta præstarēt omnes, se Imperatoris filio parituros: quę res quietē peperit. Inde alia quoq^{ue} cura succedit de rege Ierosolymorū surrogādo: Placuit in cōmune principi Tyri regnum deferre: Ille accepto honore, relictā Hērici reginā sibi cōiunxit matrimonio. Antiochia quoq^{ue} Christianis supererat: Aderat ei⁹ princeps, & rebus bene gestis, ad sua remeabat. Territi Saraceni multis de locis cessere Christianis: Ita ditio Anthiocheni quoq^{ue} principis extensa est. Thoruttū a Tyro mille passibus distabat, in monte positū, inexpugnabile uidebat: quod fortissima hostiū manus tenebat, quotidianis incursionib⁹ Christianam militiā fatigabat: Visum est principibus obsideri: multū diuq^{ue} in expugnatione frustra laboratū. Aderāt Saxones pleriq^{ue}, qui in Hercinia fodiendis mineris desudāt: Aggressi opus, cuniculis factis, muros subruūt: Territi hostes circūspiciūt: sed occurrere tāto non poterāt periculo: Sūma cogitabant, mors, & quidē crudelis ante oculos: deliberabāt, ut interposito colloquio, uitā, si non aliud paciscerent: Ad pximos uersi inducias paruas ad mutuos sermones deposcūt, & accipiūt. Vbi uentū est ad colloquium, primū poscūt quis sit princeps a quo oppugnentur. Illi referunt: Esse Henricū Palatinū Reni potentissimi ducis Leonis filiū: Eius poscūt præsentiam: Quibus obicitur: Turbatores estis pacis & ueritatis inimici. Illi respondēt de utroq^{ue} sibi certa esse colloquia cum principe. Venit & rogatur ab his, ut interposita pace & fide publica in medium ducantur principum facturi deditiōnem.

CA. XII.

h Enric⁹ Palatin⁹ eos deducit: Aderat inter alios Hēric⁹ dux Brabantię: Ibi ab Saracenis cœpta est oratio, quę cōmiserationē exflagitaret: Cōmunem esse Deū quē utriq^{ue} colerēt, ritū diuersum: Illis Abraham esse generis principiū: q^{ui} a Sara geniti, Saraceni dicātur, fratres esse, cōmuni præditos humanitate, sub uno patre Deo, humanarū rerū uarietate, iam se uictos, sæpe ante uictores: nunc accipiāt deditos, solas uestes cum uita permittentes: In ipsa arce captiuos plurimos cum multis esse thesauris: accepta deditiōne abire sinant orant: necq^{ue} difficilē illis futurā, hoc capto præsidio durorū proximorū occupationē. Inclinauere multi ut deditiōnem acciperent: Alijs ex re uisum, ut expugnata arce terrorē in hostem cōgeminet: Ita non unū sensere. Adolph⁹ comes nōnullos ex cōtradictoribus perducit ad muros, munitionē ostendit, pericula quāta immineant oppugnātib⁹ ponit sub oculos, & in sententiā suę partis multos pduxit, ut placeat deditiō, modo obsides dent ad implendas cōditiones. Retulere septem ex Saracenis qui uenerant rem ad cōsortes: Ibi fit cōploratio: Resistunt milites in faciē primorib⁹: nūq^{ue} se uiuos arcē hostib⁹ permissuros: Quid enim desit nesciāt: Arma, cōmeatus, ualla, propugnacula. Igitur ex sententia militū cōditiones pernegātur: Iterum oppugnātur, defendunt: & in longitudine tēporū defecere Christianis cōmeatus: A Tyro peten

di erant, nec infirma manu propter incurſionē hoſtiū dimidiū miſere copi-
arum, reliqua parte ad obſidionem remanēte. Diu aberāt: Timor inuadit
Chriſtianos: ſed cum rediſſe nūciarent, recreati ſunt: Simul tamen & hoc
renunciāt, properare Saphadinū principē potentiffimū, cū Perſis, Medis,
& Aſſyrijs, & infinita hominū colluuiē. Non potuere nō timere, qui ap-
paratū hoſtiū & ſuorū paucitatē reſpexere. Itaq; relicta obſidione, Tyrum
atq; Acconem petiuere: Vulnerati ac infirmi multi (miſera facies) relicti,
quib⁹ potuere uirib⁹ inſequuti ſunt. Iā ueniēte Martio de patria quōq; ſua
cogitabāt: & cōparatis nauib⁹, preſerim q̄ Imperatore mortuo nemo ſu-
perreſſet, qui ſuppētiās mitteret: & in rebus cuiuſq; domesticis pturbatio,
quę ſolet cum nouis ſurgere principibus timebat. Solus Moguntinus &
Verdeſis preſules remāſere, qui iādudū ex Impatoris decreto ibāt corona-
re regē Armenię: qui hoc ab Imperatore dudū efflagitaſſet. Peregit ergo
Mogūtī⁹ in rege Armenię, qđ ante cācellari⁹ in rege Cypri: Cōpoſuitq;
pace ſequeſtra res inter eūdē nouū regē, & principē Antiochię. XIII.

Perepreciū eſt paucis inſerere, hoc tēpore factā Liuonię ad Chri-
ſti fidem cōuerſionē per gentē Saxonū, & eos, qui in eā prouinci-
am mercandi gratia e ciuitatib⁹ Saxonię atq; Wādalię nauiga-
runt. Fuit aut̄ primus hui⁹ plantationis author nouellę dñs Meyner⁹: alijs
dixere Meynardū: Zegebergēſis canonic⁹: quē eloquiū Dñi inflāmauit
ut eidē populo infideli pacē Dñi nūciaret, & paulatim calore fidei faceret
ſcintillare. Cūq; uir bonus per aliq̄t annos cum mercatorib⁹ eo nauiga-
ret, & opere pietatis deuot⁹ inſiſteret, ſenſit manū Dñi non abbreviatā, &
auditorū deuotionē plurimā: Accedēs igitur Bremēſem eccleſiā, cui tum
preerat Hartwic⁹ ſecūdus, de negotio pietatis apud eūdē atq; capitulū
eius uerba fecit, ne in uanū laboraret: ſed maiorē autoritate res inchoata
procederet. Impartiē archiepūſ uolens uiro zeloſo euāgelifandi autori-
tatē: ipſumq; pontificali ſubuectū honore mittit in gentē Chriſto cōcili-
andam. Ipſe igitur Meynardus humilis & deuotus, auditorib⁹ ſuis uerbi
ſpargens ſemina, arguendo, increpādo, magis tamē obſecrando, duriciam
gentiliū frangēs, ipſorū corda non min⁹ munerib⁹, q̄ exhortationib⁹ pau-
latim ad quod uolebat Deo annuente pduxit. Annus erat ſextus & octu-
ageſim⁹ poſt centū atq; mille, cum in Liuonia primū ſedes episcopalis per
Meynardū erigiē, intitulata patrocinio beatę Marię uirginis in loco qui
Riga dicitur. Et quia idem locus beneficio terrę & aquarū multis donis
exuberat, nūq̄ ibi ex illo tempore defuerūt Chriſti cultores, & nouellę ec-
cleſię plantatores: Eſt enim terra fertilis, agris, pascuis abūdās, irrigua flu-
uijs & perinde ſatis piſcoſa, & arborib⁹ memoroſa: Multi ſe in eam operā
cōtulere cum Meynardo, & deinde poſt illū: in quibus erat uir præcipuus
Bertoldus abbas de Lucka, monaſteriū arbitror Ciſterciēſiū ubicunq;
ſit: nam alijs annales præferūt abbatē fuiſſe Griſeorū monachorū: quod ge-
nus uestiū habuere monachi Ciſtercij. Hic ergo cum laude memorandus
intantū ad Chriſti gloriā efferbuit amplificandā: ut relicto fratrū ſuorum
monaſterio, relicta quā habuit ſine turba quiete, in peregrinationē ſe con-

tulerit laboriosam & periculo plenā. Meynard⁹ prior diu cōsedit in terrā priusq̄ gētis linguā perdisceret: firmavitq̄ sibi ab incursione malorū p̄sidiū in insula fluminis Dune (Kerckholm nūc uocāt) arcē, quā modo tenent fratres ordinis Theutonicorū. Sed ubi Meynardus diuturno labore multis periculis cursum uite in omni sanctitate, iusticia, & religione feruens pro Christo peregisset, cōsummat⁹ sine bono, trāssissetq̄ ad meliora, Bertold⁹ ille uolūtate archiepiscopi surrogat⁹ epūs Liuoniēsis: Is aut̄ uir ad omnia pro Christo pericula prompt⁹ subeunda, accepto q̄ maligni armis poti⁹ q̄ uerbis subigēdi uiderent̄ (exuberat enim & exuperat in omni terra malorū turba gregē Dñicū) arma cōtraxit quāta potuit in Saxonia, & apud summū pōtificē p̄egit: ut qm̄ res Asię frigeant, cessauitq̄ pro magna parte in eā peregrinatio, Celestin⁹ summ⁹ pontifex remissionē peccatorū in Liuoniā pugnātibus cōuertit: Vnde exciti multi utriusq̄ ordinis uiri, & ecclesiastici, & seculares, in sanctā se militiā cū Bertoldo episcopo protin⁹ accinxerūt. Prouecti nauigijs in terrā, opposuere aciē ueniētib⁹ ex aduerso rebellib⁹ fidei hostib⁹: Vbi iam ad cōflictum uentū erat, epūs ferociori q̄ regere posset iumēto deuect⁹, fert̄ inuit⁹ in medios hostes, ibiq̄ cōfodit̄ anno octauo & nonogesimo post centū & mille. XIII.

Lbertus illi Bremēsis surrogatur canonicus, uir ingenio acer, & ad omnē pro Christo laborē impiger: etate iuuenis, manu & animo eque prōptus: Is apostolica fret⁹ indulgētia in omni maritima Saxonia atq̄ Wādalia, crucē & ipse predicauit, & per alios fecit predicari: & per annos triginta indefessus laborās, per brumā uersat⁹ in Germanię littore, collegit militaturos, q̄s primo uere dum mare peruium esset nauigās, trāsportauit in terrā, estatē totā pugnantes in hostes: Autumno quidā rediere: quidā etiā per brumā substiterē: Redibat ille iterū atq̄ iterum, deuehēs ac reuehēs milites multa perægit in ea terra ad Christi laudem. Hic est qui Rigā urbē primus muris sep̄it & cōmuniuit: Aliq̄ pontifices in eā terrā & duces in eā secum uexit militiā, milites sine numero, ciues ac mercatores, in hoc negocio militātes pro Christo. Multi cęsi terrā suo sanguine sunt mercati: Sepe perpulit hostes crucis Christi obsides dare, pacis subire cōditiones: Deniq̄ efferuescēte multorū deuotione, nouū inter se ordinē Crucegladiatorū fratriū erigere deliberauerūt, spe cōfirmationis apostolicę sequuturę. Erāt ei⁹ p̄fessionis duo post inuicē magistri: Inde tamē cum in Prussiā peruenissent fratres ordinis Theutonicorū, implorati uenerūt in Liuoniā, & statim absorbit ille Gladiocruciatorū ordinē, & trāsierūt uolentes in professionē ordinis beatę Marię Theutonicorū: qui usq̄ hodie tenēt terrā illā. Sed statim ab initio de dominio terre exortū est certamē inter episcopos & fratres memoratos: qd̄ durauit ab illo principio in nostra tēpora, duraturū in finē: cum ordo non cōtent⁹ tertia parte p̄diorū, quæ illi initio permessa est ab episcopis, iam pene duas occupauit, ecclesia uix tertiā retinēte, de qua etiā nūc non satis quiescunt: Plura tñ p̄clara facinora facere in gentē uiri fortes. Accessit rex quoq̄ Danię Estoniā a mari impugnās, firmans urbē hodie p̄clarā Reualiam:

que in testimoniū primæ cōuersionis ab regib⁹ Danorū episcopatū seruat
Metropolitano in Dania subiectū. Res autē in ea terra gestas, nec profes-
sio nostra continet, & alibi quidē suis in annalib⁹ tenent Liuones: In pro-
sequutione tñ, ubi opus euenerit, interferem⁹. Ordinis autē Theutonicorū
primordia, & in Wādalia dixim⁹, & quod deesse uidebitur, infra ad tem-
pora Friderici. II. qñ ille meruit ordo apostolicā cōfirmationē differem⁹:
nunc hoc solū cōmemorare contēti, q̄ Liuonia cōuersionis suę authores
lingua testatur fuisse Saxones: Illi enim nūc habitāt: Illi ordinē fouēt: Illi
tenent urbes & rusticū populū in extrema seruitute: quod dura eius cer-
uix fertur deposcere, gubernāt.

CA. XV.

Tto eius nominis. III. Henrici Leonis fili⁹, annitente Adolpho
o Coloniēsi archiepiscopo, & fratre Ottonis Hērico comite Reni
Palatino, rex Romanorū creat, aduersus Philippū Hērici fratrem,
Friderici filiū Imperatoris, quē papa nō amabat. Agebat tum Otto in Pā-
ctauia, bellis pro rege Anglorū auūculo suo implici⁹: Qui ubi audiuit ne-
potis prouectionē, magnis missis thesauris annitiū honorē illius attollere.
Mittūtur obuiā Ottoni solēnes nūcij, qui deducerēt eūtem usq; Coloniā.
Prima in Aquisgranū noui regis expeditio, q̄ illic esset coronādus, & ci-
ues Imperatori mortuo seruiētes, ante principū concordia portas tenere
clausas: Sciebāt enim alios aliud sentire: Sed multis inibi factis laboribus
& impensis, ad summā, ut ferūt, octuaginta milliū, ciuitatē obtinuit: Ibiq;
per Adolphū Coloniēsem archiepiscopū est cōsecrat⁹. Et ut ea electio est
insinuata summo pōtifici, eam pron⁹ cōfirmauit, magis in Ottonē q̄ Phi-
lippum inclinās: quod declarat decretalis Venerabilē, de elec. Philippus
tñ a maiore principū numero surrogatur Hērico fratri, patriq; Friderico:
Nam & Imperialia insignia in manu eius fuere. Tenebat autē robur Impe-
rii maximū per Saxoniam, Sugiā, Bauariā: cūcta pene præsidia in potestate
illius erant: Ottoni sola Colonia cum quadā Westphalię & Saxonie par-
te patebat. Philippus autē cōgregatō magno principū & pōtificum cœtu
in Moguntia, ibi cōsecratur per dñm Tarentinū, cōniunte capitulo ma-
ioris ecclesie: Nā Conradus Mogūtinus archiepūs adhuc aberat in pere-
grinatione terre sanctę. Ibi regina Imperatoris Cōstātinopolitani filia, pri-
dem Tācredi filio despōsata, iungit Philippo, regio diademate non coro-
nata, sed circulata processit: Id autē quale sit nouerint aulici: ego quod in
annalibus lego fideliter expono. Ibi duci Bohemie regia dignitas primū
accessit. Coactis ergo uiribus Philipp⁹ per Renū copias deduxit, mouēs
in Ottonē: Secularis quidē potētia cum Philippo uidebat, sed ecclesia Ro-
mana stabat pro Ottone: Nam nulli archiepiscopo palliū dabat pontifex
nisi Ottoni inhereret. Fuere tñ qui se clam illi subducerēt, & Philippo in-
clinarent: alij etiā aperte rebellionē ostenderūt. Ita tumultuatū est per uni-
uersum regnū. Sed cū deduceret Philipp⁹ copias suas cis Renū, ad Mo-
sellā ei occurrit Otto, & traiaētū illi prohibēs cōflictabat uiriliter: Ceci-
dere utrinq; multi, sed ex Bohemis plurimi: Præualuerūt Ottoniani, &
transitū interclusere: Frustratus ea uice Philippus, petētē regē Bohemias

in sua dimisit. Cōradus interea Moguntin^o de Antiochia reuersus mortē obiit: & facta est diuisio in electione. Nam qui Philippo studebant Lippoldum quendā elegerūt, prædijs, & arcibus, & cūctis regalibus in manu eius traditis: Qui aut paruerūt ecclesie, Sifridū a summo pōtifice cōfirmatum prætulerūt. Per quæ etiā tempore mortuo Ludolpho archiepiscopo Magdeburgensi, Albertus maior ecclesie prepositus surrogatur: Is sedem apostolicam petens, q̄ emulos pateretur, cōfirmationē suā ipse peregit, regiq; Ottoni subscripsit.

CA. XVI.

Berat tum rex Otto Saxonie, cum Philipp^o omnib⁹ uiribus con-
 a tenderet in Brūswicū, urbēq; arcta cinxit obsidione. Hēricus autē frater, qui in urbe fuit, fortiter eā defendit: sed tñ obsidētes adeo perurgebāt inclusos, ut intenti oppugnationi, quā ad austrū Phillip^o faciebat, minus alia loca tuerētur: Vnde factū est, ut circa sanctū Egidiū hostes murū trāsgressi, iam pontē occuparēt: Sed cōglobati ciues, iaculis la- cessiuere, ut repellerent. Interim latrūculi monasteriū diripuerunt, sed sacra- riū delusi non inuenerūt: Cōradus tñ cācellari⁹ Herbipolēsis epūs, uim feri ecclesijs prohibebat: Sed in longū tracta obsidio, magis obsidentes q̄ obfessos fame afflixit. Nam qui foris Ottoni militauere, itinera seruantes, nihil aduehi pmiserūt: Vina cereuisiāq; fluere cerneret, uasis per incurfan- tes cōfractis. Itaq; qualicūq; tum prætēsa specie, Phillipus reduxit exerci- tum, sine magno, uel honore, uel emolumēto, Q̄ sancte colunt ciues in ea urbe sanctū Authore Treuerensem quondā archiepūm: quem Gertrudis Egberti nouissimi Saxonie marchionis soror, cum monasteriū instrueret multis uix precib⁹ a Treuerētib⁹ impetrauit, Ibiq; precioso sarcophago cū Thebeis martyribus collocauit: Hic pōtifex Treuerim ab Hunis sua eta- te, dum uiueret, tutatus, suis precib⁹ apud Deū, credit urbem in qua nūc requiescit magnis meritis nūc quoq; tueri: Vnde in cōsuetudinē deduxe- re: ut q̄ties urbs illa hostili timore perurgeat, circūferre reliquias, hymnis, orationibus, ieiunijs, & elemosynis, eius suffragia deposcentes: Comper- tumq; est, & multis uicib⁹ cōprobatū, non illū frustra implorari: qui sem- per inuocatus assit meritis tutat⁹ cultores. In hac uero oppugnatione, uisus est sacra ueste in mœnibus gladium uibrare nudatū: idq; ab hostibus animaduersum, Philippo ferūt perlatū: cum illi diceretur, frustra urbē op- pugnari, quā superi tuerent: Ipsum uero regem miraculo cōterritum solu- uisse obsidionē. Facta est deinde partib⁹ Ottonis quedā accessio per hūc modū: Odoacer rex Bohœmiæ legitima coniuge repudiata aliā duxit ex Vngaria: Qua de re in irā uersus Otto Misnēsis marchio, frater repudia- te, & dux Saxonie Bernardus, Philippo cōiūctissimi, effæcerūt, ut Odo- acro adultero regnū ademptū traderet Theobaldo puero Theobaldi fi- lio, qui literas Magdeburgi psequeret. Tulit eā rem indignissime rex, & Hermāno Turingie Lādgrauio fœderat⁹, in Philippū pariter uersi, ad Ot- tonē trāsierūt, a quo Northusen, & Molhusen idē Hermān⁹ in beneficiū accepit, & pmāsere ex illo die cū puinciali comite Turingie urbes memo- ratē in hodiernū, Philippus aut armis usus sui Lippoldi Mogūtini apud

Erpeshordiā (sic em̄ inscribit̄ in annalib⁹, quōs Erphordiā dicim⁹) copias collocauit: indeq; Turingiā omnē late populať. Bohœmi in diuersa parte militātes, crudele genus hominū, sancta ac prophana in equo constituūt, nihil religiosum etiā tum habētes: Aetate n̄ra exuberāte, omnē ferociā per schismata, quę fouēt, ostendūt. Erat tum quōq; aliud genus hominū eque in armis formidatū (Valuos dixere) Vnde aut̄ fuerit non satis explicat̄. Misera Turingia inter manus lacerat̄, & hostiū & amicorū. Quod reliquū fecere milites Philippi, id Bohœmi eos insequētes ad imū eradūt. Sedecim uiroꝝ ac mulierū monasteria igni ferroq; subruūtur: abacta p̄da, nobiles Christi sp̄sas sacras uirgines, equorū faleris tractas alligarūt, ludibrioq; habuerunt, corpora cōtaminātes, animas polluere haud poterant: Singulare gen⁹ martyrii: Sacris uestib⁹ ludibrio sunt abusi: pro camisia albā, pro cingulo stolā, pro chlamide casulā in expeditione gestauere: Altaris pallas equis pro uelamēto induere. Rex interim Otto reuersus in sua, nō dum dimisso exercitu edificauit arcē munitissimā Herlinberg: unde Goslarienses, qui illi aduersa sensere, nimis sunt afflicti, ita ut multis de ciuitate fugiētib⁹, pro magna parte deserta haberēt. In oriēte quidē arcē nouam, ad occidū uero Lichtēberg habēs, interclusos sensit omnes ad se aditus: indeq; qđ necesse fuit, inedia laborabat: Sed tñ Hermān⁹ Hartesburgi comes pro Philippo sentiēs, arcē Lichtēberg armis cepit, soluitq; famē ciuitatis, rebus inuectis.

CA. XVII.

Philippus rex in Ottonē undiq; uires cōparās ducere iterū cōstituit in Brūswicū: Hoc sciēs Otto copias & ille cōscripsit in Saxonia, & educēs iuxta Goslariā, uenientē cōstituit excipere Philippum: erat in castris fratris Hēric⁹ Palatin⁹ Reni cum magnis copijs, quas de Stadio, deq; Oldēborg, & finitimis locis cōtraxerat. Philippus rex iā dudum Hērico minat̄, ni relicto Ottone se sequat̄, Palatini dignitatē se in aliū collaturū: non diuti⁹ passurū, ut suis ab illo uirib⁹ oppugnet̄. Mouit Hēricū tantę rei cōminata iactura: Itaq; fratrem Ottonē in castris cōpellās, Ego, inquit, mi germane iādudū tibi cum magna rerū mearū, ut nosse te credo, militauī iactura: audis quę hostis minitet̄: rerū mearū summū discrimen imminet: Itaq; nisi me aliqua parte paternę ditionis sustuleris, nō uideo quib⁹ modis & sumpt⁹ p̄ferā in exercitu, & cōminata discrimina eadem: Parū est qđ ex te uolo: ut quā uniuersum Imperiū iam prope tibi parret, exile fuerit, si cum Brūswico urbe arcē mihi liqueris Lichtēberg, in reliquū tibi fideliter, & ut semp ex animo militaturo. Rex Otto excepit his uerbis: Sine frater, ne res difficiles in turbā uoces: cernis quibus implicer laborib⁹ ac difficultatib⁹: fauerit Deus, & propicia fortuna, non hoc solū qđ nūc poscis, sed feres ex me multo grādiora, modo qđ instat agam⁹: hostis adest, iūctis armis occurram⁹, uictores æqui⁹ ista partiemur. Hēric⁹ iā animo auersus a fratre, nisi qđ posceret ilico p̄mitteret, ex fratre hostē expectaret. Nō potuit ea cōminatio flectere regē: Hēric⁹ cū copijs suis, multis collachrymātib⁹, ad Philippū trāsiiuit. Rex Otto, ubi auctas hostiū copias, suas uidit imminutas, reduxit exercitū Brūswicū, p̄stolari cōstituēs

ibi hostiū aduentū. Interim uero Goslariēses multa a Brūswickcētib⁹ in cōmoda ptulere: Capiunt mercatores: subuertuntur argētarię casellę: Sed & de arce Lichtēberg nō paucas fecere excursiones milites Philippi. Ab erat iā rex Otto, & Gūcelin⁹ dapifer, cū dñi sui absentis partes cuperet adiuuare, coactis quātas copias potuit, Lichtēberg arcē obsedit: Sed cū frustra esset oppugnatio, nemine hoc prospiciēte, exercitū uertit in Goslariā. Ea suis sīsa munitionib⁹, min⁹ uigilabat: Vnde factū est, ut repentino hostium incurſu caperet: Qui inerat milites, aliq̄diu restitere. Sed ubi superiores essent hostiū uires, fuga sibi cōsuluerūt: Direpta ciuitas misere: exportata pręda uehiculis: uix diebus octo undecūq; cōtractis euectionib⁹ poterat exportari: ciues in captiuitatē ptrahūt. Alij igne urbē cōcremare, alij tēpla subuertere, & ornāmētis spoliare cōstituūt: Sed meliore cōsilio ciues dedere obsides: seruataq; est urbs aduētui regis. Ille rediens, illis collaudatis, uictoriā gratificauit, de eo quod fortiter fācerāt: ciues restituit, ac multā prędā iussit reuehi: Ea in reliquum urbe usus fidissima. Parabat interea Philippus secundā in Turingiā expeditionem: & obsessio opido Wizenſe in umbilico terrę, Hermannū coartauit. Ille respexit ad Odoacrem regē Bohemię: qui ueniēs cum copijs in Turingiā, cum audiret uires Philippi, non ausus cōferre manū, de reditu cogitauit. Sermonē conſulit cum Ottone de Landesberg marchione: ut ei⁹ interuētū in gratiam Philippi rediret: Non abnuī ille: Sed cū in ea expectatione res esset, Bohemus sublatis signis redijt in terrā suā. Hermān⁹ relictū se cernens a rege fœderato, in gratiā Philippi se per amicos retulit: ueniēsq; in cōspectū, se proiecit ad pedes, orans. Rex exprobrata illi perfidia, diu passus est iacere supinū: Cum a circūstantib⁹ rogaret, leuabat, & in osculū admisit. Rex autē Bohemię ita ab emulo, quē ei Philipp⁹ obiecit extenuat⁹ est: ut uix illi dimidiā regni reliquerit.

CA. XVIII.

Vm ea in cōcertatione regū pro summa Romani Impij gererent non defuerunt Nodalbingiæ nostræ labores. Nam dum Otto Brādenburgēsis marchio quasdā Wandaliæ regi Danorū subiectę partes inuaderet, quod in Dania & Wādalia scripsim⁹, Adolphus Holfatię comes, Ottonis quoad poterat partes adiuuabat: quę res regem Daniæ Kanutū in comitē uehemēter exasperabat. Erat tum ann⁹ primus post milleducētos, cum rex in Adolphum duceret: Nec impiger ille, ad Eydorā fluuiū, collectis armis, regē demorat: Aderāt illi auxiliares: Otto marchio de Brandēburgo, Hartwic⁹ Bremensis archiepiscop⁹, Symon de Tekeneborg, Bernhardus de Welpē, Maurici⁹ de Oldenborg comites: Hos copiose cōmeatib⁹ abundeq; aluit, multis mirantib⁹, unde tantis sufficeret exercitib⁹: Diremit Eydora diuersos hinc atq; inde exercitus, nec alter ad alterū transibat. Prior rex ubi uidit copias hostiles tam multiplicēs, sciēs neq; diu, neq; crebri⁹ tantū cōflari posse exercitū, suū agmē reduxit. Quo tēpore, comes cœpit ueterē Reynoldesborg arcē renouare, quæ porta terræ suę esset in Danos, & uicissim in se Danorū: Sed uix illā bene cōmunierat, cum rex uere primo, ingēti rursus agmine adest. Comes autē

cum suis uiribus impar esset, nec tempus cōtrahendarū aliūde uiriū dareē quibus potuit pacis cōditionibus tum se redemit: arcē dictam ut erat regi consignauit: & perinde pacē est mercat⁹. Rex acceptā, quātis potuit munitionibus firmauit, iam clauem tenens in Nordalbingiā, quoties ingredi uoluit: Sed alio interim uersus Adolph⁹ cum equiuoco suo Adolpho de Dasse, arcem Louenborg coepit obsidere: edificato in aduersum presidio Haddēberge: ut fame expugnarēt, quā armis & uirib⁹ nō poterāt: Nam aquis usus fluminis Albis, naues ex Hāburgo submisit: quę & machinas oppugnantibus, & cōmeatus importarēt, hostib⁹ earū rerū cōmoditatem adimerent: Henricus Palatinus Reni Ottone fratre iam maioribus bellis implicito, tutari arcē cupiebat, nec poterat. Coeperūt obsessi de deditioe uerba facere: Misere tñ clanculo ad regē Danorū, illi arcē offerentes: Ille Rodolphū misit quēdam ex Holsatis, qui ad se cōfugerat, uirū armis ualidum: qui regis nomine acciperet, polliceturq; regē de proximo uenturū: Sed priusq; ille regis mādata pferret, cepere obsidentes: Quę res regē acris in Adolphū inflāmauit. Inde comes accepta arce, in gratiā tamē Palatini puenit, solutis illi septingētis marchis, & inuestiuit eū Palatin⁹ de patri monio suo, quod ad Albim habuit: Gāme uocāt usq; in hodiernū diem. Quo tēpore facta est illa Wandalorū in comitē de Dasse expeditio, in qua Niclotus princeps ipse occubuit, quā in Wādalia exposuimus: Inde repetatur a uolentibus intelligere.

CA. XVIII.

Ccessit illo quoq; tēpore alia regis Danię in Adolphū indigna a tio: q̄ ille Thietmarsiā quę sæpe mutauit dños, tum uero Danis per Waldemarū, ut diximus, ep̄m Sleswickcēsem paruū, intrauit, & euastauit. Quo etiā tempore, non satis oportune propter maliciam dierum idem Adolph⁹ in suos Holsatos uersus, eos ere mulcrauit, nōnullos terra expulit, semina renouās ueteris inimicicie, q̄ Henrici Leonis tempore comitē deseruissent: Pulsi ad regē Danię se cōtulerūt: inflāmarūtq; iam ardentē, ut comitē insequerēt. Habuere hi quoq; in Holsatia, qui amicorum iniuriā taciti dolerent, ultionem meditati, si qñ se fortuna aperiret. Hoc in rerū statu Waldemar⁹ Sleswici dux, qui Holsatos ad regē & se cōfugientes, in agmine duceret, mouit in Holsatiā. Adolph⁹ impiger occurrit uenienti: sed par esse non potuit hosti: q̄ Holsati, qui cum eo stare uidebantur, non satis fidi putarent futuri, suorū iniuriā questi. Cōslixere in loco quē Stilnow uocāt prope Itzeho, & supra est per paruū miliare in ditioe fratrū in Bardesholm. Sed tum comes cedens, fuga se cōtulit in Hāburgum: Progressus dux Itzeho obtinuit: Zegeberge, ac Trauemūde iussit ab alijs suis copijs obsideri: Arx Plonēsis quę magno fuit partibus comitis præsidio, capta est a ducalibus Danis, Rursus dux ipse renouato exercitu Hāburgū cōtendit: eāq; tum urbē, cum immunita esset, facile cæpit. Comes Albim trāsierat: Nam Stadiū tum tenebat. Hāburgēses aut, cum armis certare aduersus uim regni Danici non præualerēt, honore certabant: Clerus & populus obuiā progressi, cū quāta poterāt ueneratione, excepere ducē ueniētem. Sequēti die castra mouēs uenit Bergerdorpe: &

deinde proxima die mouit in Louēborg, Comes q̄q̄ de Dasse, non ausus expectare ducē, fugit ultra Albim: Arcē Louenborg, quā comitis Adolphi custodes tenuere dux obsedit, Renouato præsidio in aduersum Hadenberg: Wittēborg, & Godebuch præsidiorū præfecti duci se submiserunt: Ceteri nobiles obuiā profecti in Raceburgū: Fortunā sequut⁹ ducē Waldemar⁹ ipse: Lubicā eodē uictoriæ cursu cōtendit. Et qm̄ ciues iam dudum in Scania piscātes, rex propter comitē Adolphū illi aduersantem, cui tum Lubica paruit, in manu tenere uidebatur, ciues non ausi se regi opponere: ne omnino primū captiui in Dania ciues, postea etiā ipsi sub irato deperirent, duci portas non ausi claudere, uenientē cum honore suscipiūt: Omniū ille urbiū, quas, uel ui, uel deditioe ceperat, acceptis obsidibus, cum Zegeberge per Timonē Holsatū, & Trauemūde per eiusdē fratrem iussisset obsideri: cōsignatis cuiq̄ pro necessitate armis & cōmeatib⁹, Scaconem aliū ex Holsatis, comitē Thietmarsig declarauit, & fratrē eius Wisdagum Plone præfecit: Rodolphū in Hamburgo constituit rectorē atq̄ custodem: ut qui propter se pridē exulassent, per eundem se nuncin locis comitis dominarentur.

CA. XX.

Dolph⁹ comes iam iterū Holsatia exclusus atq̄ pulsus de Stadio
 a ubi cōsedit, meditat⁹ expeditione parata sua paulatim recuperare:
 Et qm̄ opidū Hāburgū & in cōspectu erat, & fidum sibi comes prospexit, eo primū cōtendit: ut expulso ducis præsidio, urbē pro se reciperet: Facile aut fuit uolentes capere & superare. Iam pulso Rodolpho tenebat, & animos illi faciebāt nōnulli suorū remanētes in Holsatia, qui fidem illi asseruasse, & in reliquū asseruaturi uiderent. Cūq̄ arces Zegeberge, Louēborg, Trauemūde, per suos teneret, plenus fiducia Hamburgū pro tēpore cœpit cōmunire. Waldemar⁹ aut dux ista persentiēs, media iā ferme bruma, quod acciderat, futurū prospiciēs, copias cōtraxit, duxitq̄ in Hamburgū: Cōuenere Gūcelin⁹, Burwin⁹, Thietmarsig, omnes in castra ducis: Comes autē a spem faciētibus suis delusus, q̄ ante Christi Natalia, quē Dani comestationib⁹ celebrant plurimis, dux minime properaret ad obsidendū: cū iam nihil formidaret, audiuit omnes uicinę prouincię uires in se comoueri. Glacies quę Albi necdū cōsistens innatabat, fugā interclusit comitis: A terra nullus erat exitus: undiq̄ cōclusus erat: hinc flumine per glaciē crustato: inde exercitu a terris ualido: inter suos agebat cōsiliū, si forte nocturna tentaret eruptio: Sed quo perfugeret qui nusq̄ fidū aliqd̄ p̄sentiret? Qui in castris ducis erāt, non usq̄ quaq̄ comititi aduersati, rem pro eo tractātes, in eas cōditiones cōiecerūt: ut comes reddita duci arce Louēborg, ipse cum suis liber abiret. In eam rem p̄ficiendā Guncelinus Zwerini comes deputat⁹: Eius fidei se permittēs comes exhibat, profecturus cum eo, ut arcē memoratā traderēt custodes, qui pro Adolpho tenuerunt, & comes liber abiret. Thietmarsig, ubi sensere comitē in castris, tumultuantes uolebāt opprimere eū, q̄ infestus terrę illorū sæpe fuisset: Vix potuit uiribus Gūcelini & cætorū quos saluti ei⁹ cōseruandę dux prouiderat, incolumis asseruari. Profecti una in Louenborg ad implendas pa-

Etas cōditiones, ostenderūt custodib⁹ uinctū dñm suū. Iubētur ab Adolpho arcē tradere, negāt: rogātur, obsecrant, cōtemnunt. Itaq; cū nihil ibi ageret, comes uinctus per terrā suā trahit in Daniā: Insultauere Dani qui odibant: Gemuere sortē fortissimi uiri, qui sine odio iudicabāt. Igit̄ in uincula cōiectus, aliq̄diu seruat̄ in carcere cum Waldemaro Sleswickcēse episcopo, belli qñq; socio ac cōsorte. Interea rex Kanut⁹ cum fratre loquit⁹ Lubicā intrauit, urbē nouā, sed florentē: Germanā amborū Helenā coniugio sociare Wilhelmo Leonis filio, germano Ottonis atq; Hērici, ex quo solo stirps Leonini generis in hodiernū p̄seuerat. Lætati sunt Holsati Stormariq; sperātes q̄ in dotē ille acciperet terrā Adolphi: ut non cogātur subesse diutius Danis: Sed spes eorū frustrata est. Amborū tñ ille sororius, magnis sepe honoribus ab illis afficit̄, magna spe fouetur. XXI.

Nterim rex Lubicā inuisit urbē, quam magni facit, honorifice a populo & clero excipit: Veniēti offerunt qui custodiēre p̄sidiū Trauemūde: quod regē ingenti afficit leticia. Prouinciales aut̄ omnes eo cōfluentes regē salutare, sacramēta pro tēpore p̄stantes: Ille progressus usq; in opidum Molne, acceptis obsidibus redit in regnū suū: Dux obsidionem firmat aduersus arcem Louenborg: Inde uero in Zegeberg quoq; obsidio ducitur in longum: Obsessi saepe per inuiā dilapsi cibos intulerunt: Quod ubi dux auertit, firmata ubiq; obsidio, fame coepit pertentare obsessos: Extrema passi se cōtinuere. Sepe farinē in modū calicem proiecerūt, ut uictualib⁹ abūdare crederētur: Ad extremū, ubi nulla spes supererat, & fames inualuerat, pacisci libertatē, & rerū suarū integram possessionē, duciq; arcē cōsignare deliberauerūt: Anno secūdo post mille ducentos uix in animū hoc induxere. Priusq; p̄ficerēt, nūciū dux Waldemarus accepit de morte fratris Danorū regis, & cōtendens mox in regnū ut coronā promeruit, benedictione episcopali de more cōsecrat⁹: & redibat iam rex anno p̄ximo, uere primo: & adunatis undiq; uirib⁹, cum iam omnia citra Albim essent in manu ei⁹, p̄ter arcē Louēborg, indignū reputabat, si ea sola uirib⁹ regni & toti⁹ obsisteret puincie. Itaq; totis oppugnatur conatib⁹: Machine, catapulte, baliste, omniū generū tormēta adhibentur, nec data quies oppugnationi. Sed p̄tinaciter repugnabāt qui tenere, infracti uiribus, incōcussi minis. Ad extremū tñ comitis dñi sui cōmiseratione colloquiū poposcere: Spondēt deditiōnē facere, si comes laxetur: Pōtiffices qui aderāt interposuere fidē, si arcē dederēt, & comes de seruāda pace obsides daret, liberū fore. Igit̄ reb⁹ eo p̄ductis dedit Adolph⁹ obsides duos ex liberis suis, & filiū cognati sui Adolphi de Dasse, & filiū Hērici comitis de Dānenberge: insuper octo pueros ministerialiū suorum & iureiurādo utrinq; p̄stito firmatū est, ut obsides post annos decē liberi essent. Si tñ rex aut comes infra illos annos decederet, non minus laxarentur. In has cōditiones arx regi tradit̄. Comes laxatus uinculis redit in Scowēborg, nusq; his terris redditus. Interea cōcaptiu⁹ ei⁹ Waldemarus epūs in uinculis p̄durabat: Sed pietate dñi Andreę archiepiscopi & aliorū qui pro ipso mouebant, a captiuitate hoc pacto eximit̄: Quia regiū, ut di-

ximus, sanguinē trahebat, magni patrimonij heres, & cōtra regē pridem se erexit, suspecta ei⁹ relaxatio multis ducebat: Vnde misso ad hoc nuncio per sedē apostolicā, ita decernit: ut nunq̄ in ea prouincia cōsisteret, in qua regi suspectus esse posset ad rebellionē: & hoc sacramēto prestito ab ipso firmabatur, Rex laxatū misit ad summū pontificē, ut apud ipsum cōsisteret, donec apostolica illi prouisio fieret de ecclesia oportuna: Laxat⁹ tñ & a pontifice dimissus, aut clā abcedēs, maturauit, ut ad regē Philippū perueniret: ubi suā iniuriā quest⁹, expectauit adiutoriū regis, & uindictā in hostes: Sed hoc posteaq̄ elect⁹ in sedē Bremēsem apud sedē apostolicā, cōfirmationem non impetrauit: quod dixim⁹ in Metropoli. **XXII.**

Er hęc tēpora cum omnis Holsatia in manib⁹ esset Danorū, ipsiq̄ aut iugū ferrēt patiēter, non dico libēter, aut gernerēt impatiēter magna pars nobilitatis, quę libertatē amplexa alienum detrectabat imperiū, in palustribus Willstrigē delituit, ut cuncq̄ oportunitatem prestolata meliorū tēporū: Adolph⁹ aut impatiēs tātarū uarietatū, prestertim q̄ obsides dedisset filios, nihil se in terra Holsatię nouaturum conqueiuit. Sed ferūt annales, nobilē dñam de Deest: nec tñ adijciūt cui⁹ fuerit originis, an baronū, an comitū: Sed in arce quę tū fuerat Kellingdorpe morata, hoc sibi nomē habebat, ut Deestz de Kellingdorpe dicerēt: Cōpertū tenem⁹ nobilē extitisse eo nomine in Westphalia familiā, unde potuit originē ea mulier traducere: Alberto forsan Nordalbingię, aut cuidā ex maioribus terrę denupta: Res in obscuro manēs locū facit cōiecturę. Ea fœmina, cum terra magno Danorū iugo premerēt, delitescerentq̄ Holsati iugum refugiētes, accessisse ferūt Adolphū olim Holsatię, tum Scowēborg comitē: eumq̄ obsecrassē mulier gratiosa & faciūda, ut qñ ipsi nec liberet nec liceret oppugnare Holsatiā, uel unū ex adulescētiorib⁹ filijs permitteret, qui terrā patrū suorū prestens gubernaret: esse nō paruā Holsatorū manum, qui accepto capite, pro libertate decertarēt. Comes multa pretēderat quę illū auerterent: regis potentiā, obsidū suorū pñiciē, & iuratę fidei religionē. Mulier precādo non fatigata, cum ad omnia prompte respōderet, nihil formidandā regis potētiā Holsatorū libertati cōparatā: Eos esse animos, eā fortunā, ut accepto dño tolerarēt omnia: Obsides tuto fore loco, priusq̄ aliquid incipiāt: Illū nihil acturū, ad omnia quieturū: Filij auspicijs rem omnē expediendā, quod nihil officeret religioni iurisiurādi. Flexus mulieris infatigabili instātia: filiū illi adulescētiorē pmittit Adolphū. Hic est ei⁹ nominis in Holsatia quart⁹, prima adulescētia deuect⁹ in palustria Willstrigē. Holsati proceres hui⁹ rei cōscij, prestētū regis Danię circūfistunt, iura sua illis pmitti deposcūt: Sic expromissum a duce iā rege, cum arcē Zegeberge traderēt. Ille reijcit cum indignatione precātes: Illi pñaciter instāt, iura sua reposcētes: nam Danicis legib⁹ parere se nec posse nec uelle, lubet ille ostēdi ius, si qđ suū habeāt: & cōuiciū adijciens: Canē, inquit, introducā qui ius uobis delatret. Ita tum iubet conqueiescere: Eāt de suo iure interloquātur: se ignorare quę sint eorū iura: Danorū se legib⁹ de libro notissimo iusticiā cuiq̄ mōstraturū; si min⁹ nūc ostendere poterunt

sua iura, altera uice redeunt, cū deliberatiores fuerint, tum exponant. Et quidē illa uice cōquieuerē, nihil graui⁹ intentātes. Sed ad cōstitutū diem iā instructiores redeūt: iterū ius suū restitui magnis clamorib⁹ deposcūt. Præfēct⁹ Waldemari regis declarari & ostendi iubet quale sit qd̄ poscūt: quo libro scriptū: quo ordine defensum: Tū un⁹ ceteris fidentior educto gladio: Ecce inquit ius nostrū qd̄ gladio tueri suscepim⁹. Ille cernēs nūciantis fiduciā, murmuratq; circūstantiū non cōtemnens, manifestā uidit rebellionē: & paulatim se ab illis retrahēs, in tutiora recepit: Sed illi insequuti, cedentē occupauere, ac gladijs cōfoderūt. Tum uero munitiones, quib⁹ se cōtinere ab Danorū ira cogitabāt ingruente bello, magis ac magis firmauerunt. Opidū Itzeho ducto ingētī fossato cōmuniere: In qd̄ cū regij præfēcti exercitū ductassent, nouo iacto aggere, ac pōte facto cū instaret expugnationi, ferūt excreuisse Storā fluuiū per diē bis in eandē altitudinē ut ponte deiecto ciues tuerēt, Danis exclusis: Dies erat proxima natę uirginis Marię: Visa est sublimi supra opidū diuæ Virginis imago, quā sancte qui uiderūt uenerati, ex illo die religiosissime coluerunt. Perseuerat in hodiernū memorādę rei memoria, appellatq; hodie ciuiū dies. Exinde uero nihil magnū per aliq̄t annos gestū legit, huius adulescētis comitis primo tēpore: Nā Albertū quēdā Holsatię comitē, pxima tēpora mōstrabāt: qui unde sit ortus, in annalib⁹ mira taciturnitas: Sed a nobis suo tēpore ostendēt, quis, & unde fuerit: Mira scriptorū, uel simplicitas, uel negligētia: Comitē ferūt Holsatię: sed uti Melchisedech, sine patre, sine matre, pueriliter introducūt: nos originē pādemus: Iā hoc cōmonuisse sufficiat. Hoc tēpore rogatu nobilis dn̄e, missum in puinciā adulescētē Adolphū qui per gradus quos infra memorabim⁹, excreuit in uirū maximū, & fortitudinē, & religione singularem.

CA. XXIII.

Nerim uero Philipp⁹ & Otto reges mutuis se uiribus attriuere i sepe cōcurrētes, & q̄q; impar uirib⁹ Otto uiderēt, exitu tñ prælii par sepe est inuētus, aliq̄t uulnerib⁹ exceptis: q; ipse manu promptus sese pugnātib⁹ immisceret. Wilhelm⁹ comes Iuliaci, cum partes Ottonis diu fouisset, auersus, cōpit literis agere apud Philippum, si gratiam aliquā apud ipsum iniret, nosse se uia, qua Coloniēsem archiepūm, qui maxime Ottonē tuerēt, & nōnullos alios principes, Ottonis lateri detraheret. Cōstituit ea de re a Philippo locus ad colloquiū: Cōuenit inter eos, ut si quod pollicerēt efficeret, acciperet a rege prædiū, quod sexcētas præstaret annuas marchas. Wilhelm⁹ pollicit⁹ operā cōuenit Adolphū archiepiscopum Coloniēsem: Vides, inquit, quo res uergat: Quid nitimur in aduersum flumē: Totus Philippo orbis cōsentit: Generis nobilitas, morum probitas, rerū magnificētia pro illo faciūt: Proinde quo nos Deus ire iubet, ne reluctemur: Placeat tibi cōsiliū meū: ut Ottone relicto Philippum sequamur: Hac stat parte iustior causa. His atq; alijs uerbis motus Adolphus, Wilhelmo non refragat: Eoq; res puenit, ut missis inuicē crebrioribus nūcijs, Philippū Adolph⁹ Aquisgranū pductū, regem cōsecraret. Displicuit ea res plurimū Coloniēsi capitulo & populo: ita ut in faciē re-

sisteret archiepiscopo suo: quid tantopere uariaret: ipsum esse qui Ottonem summo pontifici commendasset: nunc uersa sententia illum sine causa reprobaret. Cunctus archiepiscopus in coepto suo persisteret, missae sunt a capitulo & populo littere ad summum pontificem, archiepiscopi fluxa fide accusantes. Vocat papa pontificem, ut ueniat infra mensem & dimidium obiectis responsurus. Ille neglecto ecclesiae mandato, domi resedit. Dati sunt iudices, canonicus & duo parochiales: qui cum legitime citatum monerent ut errori suo renunciarer, alioqui excommunicatum desererent sede sua, & idoneum alium praeficerent ecclesiae ad formam apostolici mandati. Sed archiepiscopus omnia contempsit. Ergo cum non acquiesceret monitis delegatorum, post excommunicationem, interdicto supponitur, & omnibus infordescens deponitur, & Bruno Bunnensis praepositus in locum eius eligitur: Ad quod exequendum maiores personae delegant. Libet inserere apostolicam epistolam sub bulla missam. CA. XXIII.

i Innocentius episcopus seruus seruorum Dei: Venerabilibus fratribus archiepiscopo Moguntino, & episcopo Cameracensi, & dilecto filio Scholastico sancti Gereonis: Salutem & apostolicam benedictionem. Ut Adolphus Coloniensis archiepiscopus incidat in foueam quam pararat, & intret impius gladius in cor eius, peccata ipsius inobedientia, peccata iterata, & peccata uulgata deposcunt: Ipse enim nec Deum timens, nec reuerentis hominem, nec Coloniensis ecclesiae dignitatem attendens, in offensam Dei, ecclesiae Romanae contemptum, & suae sedis dispendium a se iugum obedientiae excussit, iuramentum semel ac iterum praestitum uiolauit, & eum perdidit quem creauit. Sane cum olim charissimum in Christo filium nostrum illustrem Ottonem in Romanum Imperatorem electum coronasset in regem, & fidelitatis ei praestitisset iuramentum, apud nos multipliciter institit: ut eidem regi fauorem apostolicum impederet, ratum quod ipse fecerat haberemus. Cunctis multiplicatis intercessionibus obtinisset a nobis: ut in honorem ipsius ecclesiae Coloniensis regis deferremus honorem, coepit in eiusdem deuotione tepescere, a manu suam ab aratro retrahens, occasiones friuolas inuenire a nobis, ne quod platurat, irrigaret, quatinus cito arefceret platura eius, cum sollicitudinem subtraheret manus platuratoris. Verum quia neque qui platurat neque qui rigat est aliquid, sed qui incrementum dat Deus: inuoluit nihilominus per gratiam nouum palmes: & cum extenderet iam ramos suos & pullularet, uidit platurator inuidus, & inuidit, & non potuit diutius occultare uirus suam: quia nequam mentem iniqua operatio reuelauit, & arbor agnita est in fructu. Communitus igitur & conventus iterum praestitit iuramentum, quod eundem regem nunquam desereret, nec in partem alteram declinaret: sed iuramentum stabilire non potuit mentem illam, quae innatae leuitatis uitio fluctuabat. Nos autem sicut non de facili crederemus quod uir praeditus tanta dignitate sic esset aduersarius sibi ipsi, ut quod fecerat, intenderet annullare: nequid tamen nostrae desollicitudinis, ad constantiam eum excitare uolentes, & monitis, & minis institimus apud ipsum, & sub quanta potuimus ei distinctione praecipimus: ut eidem regi assisteret, & ad promotionem eius efficaciter aspiraret, cauens sollicitudine maledictionem pro benedictione acciperet, si illusisse nobis tam turpiter probaret: Ipse uero non attendens, quod sicut obedientiam uictimis antefert, sic in-

obediētia idololatrię cōparat, lora derūpēs, in uitiū inobediētię incidit, & cōtra pręceptū nostrū & propriū iuramentū, corrupt⁹ pecunia sicut fert⁹, dñm suū temerari⁹ prodidit: & cōuersus in arcū puersum, nobili uiro Phīlippo duci Suguię cōtra eū impudēter adhesit. Et ne qd ei⁹ pręsumptioni deesset, & ne culpa ei⁹ aliq̄ uelamine posset palliari, nuper Aquisgrani, ubi pręfatū regē antea solēniter coronauerat, memoratū ducē publice coronauit: quīs excōmunicatiōis sentētiā incurrisset, quā in ecclesia Coloniēsi cōrā multitudine copiosa, ipso pręsente, ac gerēte stolā sacerdotalē in collo, & cādelā in manu accēsam teneret frater noster, G. Remēsis archiepūs, nunc epūs Prenestin⁹ Ap. Se. legat⁹, pmulgauit in eos, qui a pręfato rege discederent, & parti alteri adhererēt. Vt igit⁹ Coloniēses, qui noluerūt in malo caput languidū imitari, sed in eiusdē regis fidelitate pstituerunt firmiter, & persistūt, expugnato fermēto ueteri, qd uoluit tātā massam corrūpere, sint noua cōspersio, sicut sunt azimi, nihil corruptionis habētes: cū iuxta canonicas sanctiones accusatione nō egeāt manifesta: Vnde nos ei⁹ exēplo qui absens corpore, pręsens autē spiritu Corinthiū dānarat absentē, potuissēmus in eū sentētiā pmulgare, ad maiorē tñ cautelā, cōsilio fratrū nostrorū & tam episcoporū, q̄ pręlatorū pluriū, discretioni uestre per apostolica scripta mādām⁹, districte pręcipiētes, quatin⁹ cū apud uos sint ista luce clari⁹ manifesta, dictū archiepūm pulsatis cāpanis, & accensis candelis, singulis dñicis dieb⁹ & festiuis excōmunicatū publice nūciētis, & faciatis per oēs ecclesias Coloniēses, & uicinas dioceses, sub solēnitate simili nūciari: Suffraganeos, & omnes uasallos Coloniēsis ecclesie, tñ clericos, q̄ laicos, absolutos ab ei⁹ obediētia nūciātes. Quia uero si tātum scelus maneret inultū, quis de cetero posset impune inobediētię uitiū, piurij crimē, ac pditionis facin⁹ ppetrare: sub eadē districcione uobis pręcipim⁹, quatin⁹ cū hec nulla possint apud uos tergiuersatione celari: uos eū autoritate nostra suffulti, a pōtificali officio sublatū, cuiuslibet cōtradictiōis aut appellationis obstaculo remoto, deponatis: nisi forsan infra mēsem post factam a uobis denunciationē ad sedē apostolicā accesserit iudicādus: his ad q̄s electiōis ius noueritis p̄tinere, apostolica autoritate iniungētes: ut personā idoneā que tātō cōgruat oneri & honori, sibi eligāt in pastorē: Qu⁹ si electionē cōtingerit aliqua forte, qd absit, cōditione differri, ne bona Coloniēsis ecclesie possint interim deperire, alicui p̄sonę honestę, ac p̄uide, & potenti, cōmittatis administrationē illi⁹. Quia uero illius ecclesie tātō ampli⁹ zelam⁹ honorē, quāto clerū & populū eius deuotiores & firmiores sum⁹ experti, ne unitatē ei⁹ aliqua scissura corrūpat, si forsan hi ad q̄s electio spectat nō pauerint cōuenire, pręcipiat isisdē: ut in aliquos uiros idoneos cōferant uota sua, ad sedē apostolicā accedētes, cum cōsilio nostro, qui ad eorū concordiam faciente Dño dabimus operam efficacem: ut personam idoneam sibi eligant in pręlatum.

CA. XXV.

Anc inserendā purauī decretalē epistolā, quia plena est rebus gerendis tum, nūc gestis: Taliter, ut meruit, de sua dignitate Adolphus est eiectus, & Bruno Bunnēsis preposit⁹ in eius est locū sur-

rogatus: qui a dño apostolico archiepiscopatus insignia suscipiēs, & cum
 Ottone quę pacis sunt sentiēs, in ciuitate qdē subditis suis preerat. Adol-
 phus autē uir nobilis magni generis, quę foris fuere tenuit occupata. Erāt
 qui postea ptētarūt animū Sūmi pōtificis: ut ad Adolphū denuo inclina-
 ret, sed non p̄gualuerūt: Decreta ille sua cōseruabat, scribens Ottoni regi
 in hęc uerba: Innocēti⁹ epūs seruus seruorū Dei: Charissimo in Christo fi-
 lio illustri regi Ottoni, in Romanū Imperatorē electo: Salutē & aplicam
 benedictionē. Syncere intētionis affectū, quē circa p̄motionē regiā habu-
 imus hacten⁹ & habem⁹, explicare nos literis non oportet, cū pleni⁹ hunc
 exponat affect⁹ & fideli⁹ interpretent mētē nostrā opera q̄ scripturę. Sane
 p̄ter opinionē pluriū & multorū cōsilia, suscepim⁹ ab initio causam tuā,
 de cui⁹ promotione omnes pene penit⁹ desperabāt, & studuim⁹ efficaciter
 promoueri, nec te in articulo illo reliquim⁹, quo per obitū indlytę recorda-
 tionis Richardi regis Anglorū auūculi tui uidebaris ab omib⁹ derelict⁹:
 licet em̄ nō defuerāt, qui multipliciter nos tētarint, ut munerib⁹ & p̄missis
 nos a p̄posito tui fauoris auocarēt, nec prece tñ, nec precio nec minis, nec
 alijs reb⁹ poterant inflectere mentē nostrā, quin de die in diē ampli⁹ in tua
 dilectione ferueret, & ad tuā exaltationē p̄pēsi⁹ aspiraret. Quis autē neq̄
 qui plātāt neq̄ qui irrigat sit aliquid, sed qui incrementū dat Deus, gaude-
 m⁹ tñ in eo qui dat omnibus affluēt, quia ei qd plātauim⁹ & irrigauim⁹
 incrementū benignus indulgit: ita ut granū sinapis qd mulier in horto suo
 legiē seminasse, plāta nostra in arborē magnā iam creuerit, in cuius ramis
 uolucres cœli dāte Dño in breui sedebūt, & sub cuius umbra bestię terre
 quiescēt. Cū igit̄ Dñs dirigat gressus tuos, & firmet de die in diē ampli⁹
 regnū tuū: monem⁹ serenitatē regiā & exhortamur in Dño, quatinus cū
 tēpus iam acceperis oportunū, oportune, ac importune, uigilāter, & inces-
 lanter insistas: ut bonū principiū finis optim⁹ subsequat̄, & optatū cōmu-
 ne desyderiū nostrū sortiat̄ effectū. Foueas in dilectiōe ac deuotione tua
 principes qui te fouēt: ut alios meli⁹ ad tuę serenitatis fauorē inducas: &
 dū tibi fauor arridet, ad tuę promotionis p̄uentionē intēdas, nec negligas
 in aliquo factū tuū: sed omni diligētia studeas promouere. Sane speram⁹
 in eo qui est in se sperantiū fortitudo, q̄ si denuo p̄faceris sicut hoc anno
 diceris profecisse, non erit qui tuo profectui se opponat, uel diuinę disposi-
 tionis resistat. Datū Anagnie .XVII. kal. ianuarij, anno pōtificatus nostri
 VI. Hęc idcirco interponēda putauī: ut summū pōtificis Romani studiū
 erga regem Saxonem agnoscamus.

CA. XXVI.

Hilipp⁹ q̄q̄ non cessabat cōciliare sibi fauorē plurimorū, postea q̄
 p̄ Aquisgrani in regē est coronat⁹: ipsamq̄ Coloniā infestus perse-
 quebat̄, & ducē inter alia de Limburg suę parti inclinauit. Is tū
 erat ductor Ottoniarū copiarū. Cū em̄ Philipp⁹ Colonię p̄pinquaret, hic
 dux, qui p̄fectus erat urbis, agmina eduxit in Philippū. Aderat ipse Ot-
 to cum ducis memorati filio, & archiepiscopo Brunone: Acerrima pugna
 cōserit: ipso tñ duce segnius administrāte p̄aliū, cecidere uiri quadringē-
 ti ex Ottonis parte; multi p̄terea capti. Otto ipse uulneratus elabit̄ cum

archiepiscopo & ducis filio, inq; arcē Wassenberg fugiens se recepit. Sed cum ibi ferendę obsidioni securus non esset, noctu clam cū ducis filio proficiscitur, archiepiscopo ibi subsistēte. Assunt hostes die postera, & hostem cōclusisse rati, alacrius obsidēt, & oppugnāt, expugnātq; arcē. Captū archiepūm in Herbipolim diuturna captiuitate pducūt. Inde uero cū papa misisset in Germaniā cōponēde rei gratia duos cardinales, in Quedelēborg cōuentus agebat Imperij. Ibi multa sunt uētilata: Sed tñ priusq; reges conuenirent, cardinales apud Philippū, penes quē difficiliores partes sunt rati se reperturos agebāt, ostēdentes illi summi pōtificis ad pacē propēssimā uoluntatē. Cūq; ille mādatorū fines ex illis scrutaret, dixere: Si Bruno captus uinculis laxaret, & omni captiuitate, tum ipsum q; Philippū ex cōmunicatione soluēdū. Rex se nullo modo in laxationē capti posse assensum prēbere ostēdit, nisi ex sentētia oīm principū, & præsertim Adolphi, qui ppter se pateret sui honoris detrimētū. Cardinales, quo pacto incertū metu, an fauore, munere, an pmissis flexi, Philippū absoluerunt, Brunone non laxato. Tum ad Ottonē quoq; regē se cōtulere, illū de reb; interpelaturi. Sciscitat illē quid apud Philippū inuenerint? Respondent, ita res extitisse necessitatē: ut illū uinculo soluerēt excōmunicationis, ut pacatio re ad reliqua cōponenda uterent. Excādescēs rex, literas summi pōtificis, quas ad se clāculo super mādato cardinaliū dedisset, protulit: Hæ, inquit, ostendēt, si mādati fines impleueritis: Sic enim stetit sentētia pōtificis: sine uinculo corporali Brunonis, non laxandū spiritale Philippi. Erubuere cardinales, & bene sperare iubētes Ottonē, redeunt ad Philippū: Ostēdunt Brunonē oīm pacto laxādū, alioqui absolutionē quā impēderāt euanesce re: Inuit laxauit archiepiscopū: & paucis adhibitis descēderūt regis in colloquium: Ibi multis ultro citroq; dictis, sine fine discedit. Philippus tñ intentus rei, eundē Brunonē iterū capi, & in arce munitissima Rodenburg iussit asseruari. Papa ubi res innotuit, scripsit Philippo: nisi laxaret Brunonē, ilico grauiorib; ipse uinculis teneret: Cuius rei gratia solutū remisit ad summū pōtificē: ut ibi remaneret, donec Adolpho prouisio fieret: dispēsatumq; tantisper cum Adolpho, ut ducētas annuas de teloneo Bunnēsi, & tantundem de Coloniēsi, & octo stipēdia in ipsa ciuitate perciperet: quib; rebus perfectis Bruno ad ecclesiā suā quietus regreditur. XXVII.

Nuus erat quartus post milleducētos, cum iam uniuersa Nordalbingia sub rege Danię Waldemaro esset: qui euocatū Adalbertum comitē de Orlemūde, omni illū p̄fecit, quā olim Adolphus possederat, ditioni. Erat is filius Henrici de Orlemūde, qui relicta secundi Adolphi accepit uxore, ex qua sustulit, ut presumit, hunc Albertū. Vacabat tum sedes Raceburgēsis, mortuo Iffrido. Diuiserant autē electores sua uota in duos: Nā alij Hēricū p̄positū uirū industriū p̄tulere: alij Philippum, prisci pōtificis capellanū: Quę cōtrouersia cū in lōgum processisset, cōtulere partes arbitriū in Albertum comitē Nordalbingię: qui usq; ad Albim fluuiū regis Danię auspicijs omnia gubernabat. Albertus autē p̄tulit Philippū. Hic est ille Albertus, cuius nomē in fastis legit; sed ridi-

cule origo sileat: Vterinus frater tertij Adolphi, cui⁹ mater, ut dixim⁹, Hen-
 rico paruuli sui tutori, nupsit. Hoc erat illud tēpus, quo Ierosolymitani pe-
 regrini, capta Cōstātinopoli, & rege illi⁹ oppresso, Baldwinū Flādrigē co-
 mitem, oriētis Imperio p̄fecerūt. Anno post tertio, qui fuit septim⁹ post
 milleducētos, cum Hartwic⁹ archiepūs Bremēsis diē suū obiisset, electorū
 maior pars (contemptis Hāburgēlibus regi Waldemaro tum parētibus,
 & perinde in Waldemarū dudum epūm Sleswickensem cōsentire haud
 poterāt) eundē Waldemarū elegit, iam Bononiā literis uacantē. Maior
 ecclesie p̄positus, qui & ipse aspirabat ad episcopatū, cū sciret cōtemptos
 in electione canonicos Hāburgēses, & eorū cōtemptum electioni nocitu-
 rum, se cum aliquantis in ipsa urbe Brema retraxit ab electione, rei exitum
 prospiciēs. Misere Bremēses ex suo cōtū, & ministerialibus solennes ad
 Waldemarū nūcios, cū decreto electionis. Ille mox cum eis dē sedē petiuit
 apostolicā. Gratulat⁹ illi summus pōtifex, nec tñ festinat cōfirmare, sciens
 esse in itinere qui meliora rerū documēta p̄ferrent. Venere Hāburgenses,
 & cōtēptū sui obiēcere electioni. Venit & Petrus Roschildēsis p̄posit⁹,
 literas tñ, quas in itinere p̄tendit amississe, nullas p̄ferebat: Sed osten-
 dit iuramentū a Waldemaro p̄stitū regi: Nunq̄ se eo loci cōsidere, quo
 suspectus possit haberi: Et quis unq̄ loc⁹ suspectior esse posset, q̄ ille ad lit-
 tora Germaniē: Sentiēs Waldemarus rei difficultatē, illicentiat⁹ abiit, &
 ad Philippū regem se cōtulit. Ille gauisus, mittit eum in ecclesiā Bremen-
 sem, suscipiturq̄ cum honore. Sequutē sunt eū excōmunicationis literę in
 omnē puinciam: Brema tñ diu nemo obtendebat, donec inter offerentes
 quidā illas imponeret altari. Rex Waldemarus audito introitu emuli sui,
 cum magno uenit exercitu illū impeditur⁹: Sed qm̄ Guncelin⁹, & Henri-
 cus comites de Zwerino regē offenderāt, pulso de Grabow arce sua Io-
 hāne Gantz, ad regem p̄fugiente, exercitū misit per manū Alberti memo-
 rati in illos: qui arcē Boyceneborg oppugnās cōfregit, & omnē terrā gla-
 dio & igne peruastrauit. Waldemar⁹ quoq̄ epūs se bello in regē gerendo
 preparauit. Interea Burchardus maior p̄positus, p̄ferēs suā ab Hābur-
 gensibus & quibusdā Bremensib⁹ electionē, a rege Danię inuestit⁹: & de
 opido Hāburgo, quod regi parebat, duxit in Stadiū, idq̄ opidū ui cepit:
 Inde tñ postea, cum Waldemar⁹ epūs exercitū quā potuit maximum du-
 xisset in Stadiū, eiēcit Burchardū. Abeunte uero exercitu, Burchardus re-
 ceptū iterū opidum cōmuniuit. Rex autē Danię factō pōte Albim trās-
 iuit: In angustioribus credo insularū faucibus, & partium suarū fauori, ar-
 cem Horneburg firmauit. Hęc breui transimus quia latius in Metropoli
 nostra diximus.

CA. XXVIII.

Hilippus autē rex cognito, q̄ rex Danię cū exercitu ueniret in si-
 nes Saxonie, arbitrat⁹ illū quoq̄ partib⁹ Ottonis emuli sui acce-
 dere, ingentē cōtraxit exercitū Vngarorū, Bohemorū, Theuto-
 num, & qui tum omniū erāt formidabilissimi Valuorū: cōsedit Bābergæ
 adunationē exercit⁹ sui exspectās: cum interim Otto non min⁹ se excipien-
 do hosti, magnis copijs & cōmeatibus prouisis, & artū ac opidorū muni-

tionibus prepararet. Per quę tempora erat Bāberge inter Philippi duces quidā Otto de Wiltisbach comes Palatin⁹, intantū regi qñq; additus: ut filiam ille regis speraret cōiugem. Cuncq; feris moribus, q; nimiū uideret gladio prompt⁹, occisis quibusdā qui regi essent cōmendatissimi, a se regem auertisset, iamq; illi⁹ filię nuptijs desperatis, filiam ducis Polonię, que materno genere ipsum etiā regē cōtingeret, deposceret: incq; eam rem uiteras a rege cōmendatitias deposceret, exemplar pferens, quo sibi profuturas speraret literas: rex uerbo assensus, animo aliud agebat: q; feroci uiro, ut filiā, sic cognatā putabat esse negandā: & pfectis iam literis tradite sunt poscenti. Ille ubi accepit, uel signo deprehēdit, uel animo cōiācit immutatas. Itaq; seuocās scribā, apertas iussit recitari: nam uir militaris literas ipse non agnouit. Vbi ille uidit literas Vrię, expauit, dñm q; obsecrabat, ne se cogeret literas interpretari: esse sibi uite apertū discrimē, ubi apud regem cōperiret se literas comiti recitasse: Percit precāti, & animo magis ac magis efferatus, reperit aliū, qui literas interpretaret: Infremuit ubi audiuit, & tñ nihil dicēs, iram, ut potuit, cōpressit: Stratis equis redibat in palatiū per media disponēs, qui abitū eius tuerētur: & nudato gladio ludibūdu ibat per palatiū: Inde regij triclinij fores appellās intromittit: Ibi q; ludens gladiū uersabat. Increpitus a rege, quid sibi uellet ensem in cōspectu suo uibrare, non esse locū, neq; tēpus digladiādi. Respōdet ille: Et loc⁹ & temp⁹ ensem poscūt. Hoc dicēs regē cōfodit, unocq; exanimat ictu. Dum stupēt qui aderāt: ille dispositis p media custodib⁹, gladiū uersans, eques abibat. Hic erat lachrymabilis exitus regis Philippi uiri mansuetissimi, & qui in diuina religione non segnīs haberet: Apud summū tñ pontificem paterna illi & fraterna duricies oberāt. Hic erat ann⁹ octau⁹ post milledu cētos, antea mōstrat⁹ religioso uiro in Raceburgo, q; finē esset tumultib⁹ ille annus datur⁹. Doluerūt incōsolabiliter omnes, qui regi illi adhæsere: Planxerūt qui uirtutē propius nouerūt: Sed uolat irreparabile quod preterierat. Waldemar⁹ Bremēsis electus, qui multū sperauerat in Philippo nunc magna parte spe concidit.

CA. XXVIII.

Ex Otto iam aduenisse tēpus ratus quo de inimicis se uindicaret, prohibet⁹ est a principib⁹, presertim archiepiscopo Magdeburgēsi & Bernhardo duce Saxonie, recte rem cōiectātib⁹: meli⁹ modestia, q; ui rem prosperandā: Nam si uiolent⁹ institeris, inquit, aliū surrogabunt emulū: Sin māsuete ages, unus in te omniū aderit cōsensus. Sequit⁹ rex iusta pacis cōsilia, & in Halberstadio indixit regni cōuentum, omnib⁹ principib⁹ euocatis: ut de cōmuni principe & generali pace ageret. Cōuenere frequētes de Saxonia, Turingia, Misna, utriusq; ordinis principes, & renouata electione eūdē Ottonē declarauere. Aderat elect⁹ Herbipolēsis Otto, questus iniuriā, & damna ecclesię suę infinita, per Hēricū & Philippum fratres, pro qua etiā causa celsus sit præcessor eius Cōrad⁹, nisi incolu mitati cōsulere ecclesię suę, nō se posse quicq; in regno uidere immutatū. Multa ultro citroq; dicta fuere. Cū nō ex sentētia sua illi respōderet, exiēs abisse uidebat: Sed ab amico reuocat⁹, electioni cōsensit. Cuncq; rex etiā

superioris Alemānię principes expectaret ad cōsensum, indixit cōuentū aliū
 in Francfordiā: Ibi paruere omnes Sueuię, Bauarię, Frācię principes, una
 nimi uoto regē approbātes. Aderat filia regis Philippi unica, lachrymose
 quęsta necem immeritā patris in sua domo, ab eo, quē dignitate auxisset:
 Mouit omnes lachrymās puella: nam & causa, & persona cęli, & cęloris,
 simul rei indignitas cōmiserationem cūctis extorsit. Fuere quilachrymas
 non tenuere. Motus rex, proscriptione publica dānauit iniquū homicidā:
 qui non lōge post ab Hērico Caladino, & Vlfonis filio, quē ille quoq; ce
 ciderat, obrūcat⁹ est ad Danubiū, defectūq; caput in pfluentē proiecere.
 Rex puellam in protectionē accepit: & annitētib⁹ cunctis qui aderāt, etiā
 regi despōderi cępit. Impedimentū erat sanguinis: sed illud apostolica di
 spensatione tolli poterat. Trecētasquinquaginta arces cum prędijs suis in
 dotem afferre dicebat. Ibi q; oblata sunt regi Imperialia insignia: quę ab
 Henrico Imperatore ad fratrem facile puenerint. Orta est noua lux per Ger
 maniam. Erubuere quib⁹ ludibrio qnq; fuit res Ottonis: qui etiā interpo
 sito pignore, nunq; regnaturū affirmaret: in quib⁹ erat Francię rex, qui cū
 Otto ex Pictauiā Frācię duceret electus, fert irrississe trāseuntē: Si enim il
 le aliqn rex, inqt, futur⁹ est, accepto nūc ab illo gradario suo, tres illi ciuita
 tes, cum ad regnū quiet⁹ puenerit, in Frācia dabo: Parisiū, Stāpes, Aureli
 anum. Qui cū sermo tum ad Ottonē pferret, facile illi misit, quē tenuit so
 nipedem optimū, in eā conditionē: paruū munus regi ab rege futuro: sed
 ut illius superbiā aliqn retunderet, hoc pign⁹ deposuit. Anno deinde pxi
 mo cōtendit rex in Aldenburg: alio nomine dixere Plisnā: ubi ingēs tum
 erat Imperij patrimoniū. Nam Imperator Frideric⁹ quingētis argēti mar
 chis a comite Rabadone, cum arcib⁹ Lismę & Coldis cōparauit ditionē.
 Aderant Misnēses & Citznenses, Poloni atq; Bohcemi, & Vngari: Ibiq;
 multis finitis disceptādo negotijs, & pace iurata, quę omnibus curis reno
 uata est, rex Brunswicū cōtendit: ubi sacra Pentecostes solennitatē pagit,
 ad quā solos familiares uoluit amicos cōuenire. Aderāt archiepūs Magde
 burgēsis, elect⁹ Halberstadēsis, Hildesemēsis, Hauerbergēsis episcopi, Cor
 beiensis Fuldēsis, abbates. Aderat q; tot⁹ festiu⁹ dux Bernhardus, Lan
 graui⁹, Palatin⁹ Reni, Misnēsis, & de Lādesberge marchiones, Wilhelm⁹
 dux Luneburgēsis, Is erat regis german⁹, & marchio Brandenburgēsis:
 Comitū non erat numerus: Militū etiā maior multitudo: quibus omnib⁹
 honestissime & abundantissime de impensa regia est ministratū. In sancta
 uero die, cū archiepūs Magdeburgensis Misnensem marchionē excōmu
 nicatū abire iuberet, nec placari posset ut adesse pateret, exiuit cum eo rex
 ne uerecundia tangeret. Postera die re cōposita per regē, una ad diuinum
 officiū proficiscunt. Cum cōuiuio pro regia magnificētia excepti letiores
 essent, fenestra prospiciens dux Bernhardus, uidit leonem fusilē, quē Hen
 ricus dux pater, honori suo & memorię collocasset: comiter leonem appel
 lans, ait: Quousq; uertis hiatum in orientem: desine, iam habes quod uo
 luisti: cōuerture nunc in aliam mundi plagam. His uerbis omnium auxit
 alacritatē, solutiq; sunt in risum uniuersi.

Roficificiū inde rex Otto in Goslariā, ubi rebus ex sentētia cōstitū-
 p tutis, puenit ad cenobiū Wakērode, ubi a quinquagintaduob⁹
 abbatib⁹ est except⁹ cōsalutatus, & in fraternitatē, q̄d magni ille
 fecit, recept⁹: & ab illis solēniter per dies aliq̄t, pcurantē de more cōmeat⁹.
 Herbipolim ueniēs, ubi cōuentū indixit, cum hymnis & laudibus excipiē
 cōcinēte choro: Aduenisti desyderabilis. Aderāt apostolici legati: Hugo
 Ostiensis, Leo Sabinēsis, cardinales episcopi, cum magna prælatorū prin-
 cipum & nobiliū frequētia. Sifridus Mogūtin⁹, Theoderic⁹ Coloniēsis,
 Iohānes Treuerēsis, Euerhard⁹ Saltzburgēsis archiepiscopi, Hēricus Ar-
 gentinus, Sifridus Augustēsis, Cōstantiēsis quoq̄, Otto Frisingēsis, Ma-
 negoldus Patauēsis, Hēricus Ratisponēsis, Ludolph⁹ Basiliēsis, Heriber-
 tus Hildesemēsis, Iso Verdēsis, Halberstadēsis, Hauerbergensis episcopi:
 Cono Elewāgēsis, Fuldēsis, Hersfeldēsis, Corbeiēsis, Prunnēsis, Herbipo-
 lēsis, abbates: Odoacer rex Bohcemię, marchio Morauię, Lupoldus Au-
 strię, Bernhardus Saxonię, Ludouic⁹ Bauarię, Bertoldus de Saringia, Lo-
 tharingię, Brabātięq̄ duces, marchio Misnēsis, de Lādesberge Cōradus,
 de Brādenburgo Adelbert⁹, & aliī q̄plures. Rex solis, quos dixim⁹, prēla-
 tis & principibus in cōsiliū euocatis, ita p̄loquit⁹: Arbiter cœli Deus, qui
 etiā suscitāt de puluere egenū, ut cum principib⁹ sedeat, & soliū regni teneat,
 at, quicq̄ olim inter fratres cōtemptū Dauid ad regnū, p̄uexit, is per solitā
 sibi clementiā non respuēs nostrā humilitatē, quē reprobauerūt edificātes
 lapidē, ille cōstituit in caput anguli: Nūc ergo diuine parētes iussioni nō
 refragamur: uestrū p̄sertim cernentes in nostra assumptione cōsensum.
 Tales nos, p̄picio Deo gerem⁹, ut neminē in hoc cōuētū suę uocis p̄cēnite
 at: Nuptias inire suademur a multis: In conspectu nostro est oīs regni no-
 bilitas, de illustrissimis domib⁹, uel unā inueniam⁹ regio dignā thalamo:
 Multorū audimus inclinationē principū: qui Philippi quondā ducis Sue-
 uię filiā in cōmune bonū nobis putarūt cōsociandā: Sed obstat, phibitus
 cōsanguinitatis gradus: cui si apostolico munere cōsulat⁹, nihil est q̄d nos
 detrectem⁹. Ceterū rem omnē in cōmunē omniū uestrū deliberationē re-
 ijcimus, cōsilio uestro non defuturi: hoc enūciātes, si sex annorū millib⁹ no-
 bis uita, quę pangusta est, donaret⁹, nollem⁹ inire cōsoriū thalami cum de-
 trimento perpetuę salutis: quid enim habet omnis mūdus q̄d animę suę
 quisq̄ preponat⁹. Nec mouemur super dote, quę qm̄ sit amplissima inter
 quatuor Philippi filias distribuāt: Nos in re toti ex uestro p̄demus cōsi-
 lio: nihil nisi quod communis prosperitas, & uestri iudicij indubitata gra-
 uitas denunciauerit, nobis est faciendum.

CA. XXXI.

Lli abire cōsulturi: Cūq̄ frater eius Palatinus ipse quoq̄ in cō-
 i cilium abire iam uellet: Sede, inquit rex, nobiscū germane frater,
 ne cuiusq̄ liberā in cōsilio uocē frōs tua discutiat. Deliberati re-
 diere: Lupoldū Austrię ducē facundissimū principē uerbo responsionis
 onerātes: qui his uerbis sentētiā omnē omniū explicuit: hic, inquit, cœt⁹
 prælatorū ac principū optime ac illustrissime rex gratias habet modestiā
 tuę, q̄ rem tantā in arbitriū eorū coniaceris, meq̄ omniū uerbis iussere ut

edicerem: Rem esse nō magni cōsilij, quę luce clarissima cōmuni toti⁹ Ger
 maniaē paci sit cōsultura: nec eim soli⁹ tui nūc agit⁹ causa: sed cōmunis oim
 nostrū sal⁹ & prosperitas eo inclināt: Si renitereris oratū uenirēt principes
 ut affectū in se tuū inclinārēt: Nūc qm̄ in medio heret sentētia ex eorū q̄s
 euocasti cōsilio processura, nemo in hoc cōuētū discrepat: omniū eo pro
 pēdet inclinatio, ut foelicissimas, qd̄ cōfidim⁹, nuptias, & nobilissime puell
 le tibi thorū cōsocioes. Quod ad prohibitionē sanguinis ptinet, assunt apo
 stolici legati cum ei⁹ rei plena facultate: qui suū in ea re ministeriū nō de
 trectāt, qm̄ publica salus, & omniū cōsensus hoc deposcit cōiugiū: qd̄ tibi
 omnes qui assunt, quicq; absunt, longū, faustū, foelix imprecant. Vbi rex
 non ingrat⁹ acquieuit, iussa est uocari puella: Vbi uenit, a principibus ex
 latere regis inclinās, & sic suscepta collocat. Rex anulo subarrauit cōsiden
 rem, & excepit in osculo pacis: Inde in mediū cardinaliū ambo excipiunt.
 Tum assurgēs rex: Ecce inquit qd̄ petistis reginam habetis: uos quisq; de
 suo ministerio cogitate: nostrū fuerit cōmuni omniū inuigilare saluti. So
 luto cōuētū puellā iussit cū germana honorifice Brunswicū deduci: ipse
 rex terrarū negotijs & regni curis intent⁹, cogitabat iam de profectioe in
 Italiā, deq; Imperij corona suscipiēda cū principib⁹ agere incōpit. Cōuen
 tu in eā rem in Augustā indicto, prelati & principes ex uniuerso regno or
 dinant, qui euntē in Italiā regē comitent. Erāt aut̄ hi: Treuerēsis, Magde
 burgēsis archiepiscopi, Herbipolēsis, Spirēsis, qui & regni cācellarius, Ar
 gentinus, Wormaciēsis, Basiliēsis, Cōstantiensis, Patāuiēsis, Curiēsis, Au
 gustensis, Eystatēsis, Pragēsis, Olmucensis episcopi: De Augia, de sancto
 Gallo, de Kempten, de Wissenburgo, de Seltza, de Prunna, de Ebsterna
 abbates. Principes hi fuere: Bauariā, Lotharingiā, Saringiā, Carinthiā,
 Morauie, duces: marchiones, & comites plurimi. Ceterum qui remansere
 trāseūtiū sumptibus coopabant. Circa assumptionē Virginis alpiū iuga
 tāto septus a gmine rex transmisit: Per Insprugge Brixiā attingere: Deinde
 Athelis fluuij deuexa trāseūtes, Tridentū puenere. Ad Clusam Veronē
 sium arx erat, quā magna manus militū insedit Veronēsis infesta. Regi
 aut̄ trāsitū fecere incolumē qui arcē tenebāt, se ac sua offerētes. Veronen
 ses tñ ab impugnatione non cessauere, quis rex pacē illis denūciaret. Qua
 ex re exasperato rege, multis illi millibus aureorū regi datis, in gratiā eius
 redierūt. Procedēs aut̄ cū expedito agmine, a Cremonēsis, & Mātua
 nis obujs excipit cum honore. Trāsito Pado, Parmēses, & Pōtremolēses
 honore certabāt in suscipiēdo rege: Nec defuere Mediolanēses, Ianuēses,
 Lucenses, qui in uiā occurētes, suarū urbiū clauēs, & magna ptulere dona
 ria, regijs agminib⁹ in solatia sumptuū. Nec minor erat Aetrurię cura re
 gem in suis urbibus honorāter excipere. Ad Viterbiū usq; pcedens, ob
 uium habuit summū ab Vrbe pontificē per millia Italica uiginti: Ibi con
 plexus & osculatus, inuicēq; principes orbis gratulati sunt, q̄ mutuos me
 rerentur amplexus & colloquia miscere. CA. XXXII.

i Am October appetebat mēsis, prius q̄ rex ipse Romā cōtingeret
 adoratur⁹ ad limina sanctorū apostolorū, ut Imperatoriā q̄q; co

ronā acciperet. Habuit autē in comitatu sex millia loricarū exceptis balista-
rijs, quę leuis fert armatura, & eorū numero preterito, qui non ad pugnan-
dum, sed illustrādum tāti regis exercitū affuere ex prelati: qui et si ipsi mi-
nime ad militiā scriberent, duxere tñ familiā nō parū, quę militatib⁹ inse-
reret. Cuncq; immineret dies coronationis, tātus est factus populi cōcur-
sus: ut pressura grādis, & interitū multis & impedimēta rerū faceret agen-
darū. Rex huic cōsultur⁹ negotio, spargi nūmismata iubet in diuersum: ut
a pressura distraherent: & uix etiā ita lanceis & fustib⁹ iter tenere poterāt
in eadē diui Petri, qui coronationi interessent. Igit̄ in Dñica qua cōcinit ec-
clesia: Da pacē dñe, Impator fact⁹ Otto cōsecratur, & Imperij diademate
coronat: cūctis, uel mēte cōcinētibus: Fiat pax in uirtute tua. Expleto ma-
gnifice officio, papa uocat Impatorē ad cōuiuū: Sed maiori instātia ur-
get Imperator, ut secū ducat ad epulas pōtificem. Cum ergo inscēdenda
essent iumēta, Imperator non immemor apostolicę reuerēcie, strepā appre-
hendit, & isto animo pdurās, cum illo, pficiscit̄ per urbē in locū cōuiuū ad
Lateranū: ubi simul in unum diuiti & pauperi parata ab Imperatore sum-
ma cura manebat refectio. Waldemar⁹ interim Bremēsis post exitū Phi-
lippi, iā pauper & exul, aures summī pōtificis pulsare nō destitit, misericor-
diā implorās. Sed qm̄ multiplex erat cōtumacia, nihil potuit ampli⁹ impe-
trare, nisi ut extra Bremēsem ecclesiā in pōtificialib⁹ diuinū pageret officiu-
m. Obstitit q̄q; illi Ottonis Imperatoris cum Danorū rege Waldema-
ro adhuc perdurans intelligentia, propter affinitatem, quam frater Impera-
toris Wilhelmus cum rege inibat.

CA. XXXIII.

o Tto iam Imperator factus priusq; Roma abiret, ab Ro. exaspera-
tus, se uertit in illos, intus & foris oppugnās. Hucusq; autem in-
ter Ro. pōtificem & Imperatorē integra durabat affectio: Non
satis autē cōstat qbus ex causis orta similtas, Imperatorē cōmouit in Ro-
manos, & p inde pōtificē: nisi q̄ prōptū est cōiungere: iam ciues Ro. ipsa iā
dudum uera Romanitate uanescētē, ex omni colluuiē gentiū nouū popu-
lum, qd Itali quoq; scriptores testant̄, pacis hostē, quietis impatiētē, noui-
tatis aliqd ab Impatore, qd ille dare nollet, poposcisse: unde orta similtas
illos prelū cōsumpserit. Ad pōtificē autē illa poterat subesse causa, q̄ Impe-
rator per Italiā antiqua Impij iura reposceret, quorū iam quaedā trāsissent
ad ecclesiā. Vēdicabat q̄q; ille Mathildis potētis per Italiā fœming locu-
pletē hereditatē, quā illa legasse diceret ecclesiā: Imperatore reclamāte, q̄
duplici iure ad eū ptineret: Nam legitim⁹ heres uidebat̄ amite sue, quę na-
ta fuit, ut ostēdim⁹, ex marchionib⁹ Saxonie: & illo etiā iure non extante,
uacantis feudi redibat ad Imperiū directū dñium. Abiēs urbe Imperator
predia quę Romanę dicerent̄ ecclesię inuasit Montē Faliscū, & urbes con-
terminas. Papa missis nūcijs admonuit ut sibi tēperaret: memor esset lon-
geui in psonā eius fauoris ab ecclesia, & q̄ nouissime paternā benedictio-
nem prelens accepisset. Valuit ampli⁹ apud Imperatorē indignatio q̄ ulla
cōmonitio. Ex Tuscia autē iam diu fatigata, uertit agmina in Apuliā: quā
Fridericus Hērici Impatoris fili⁹, sub ecclesię manēs ptectione, iure hære-

ditatis de materno sanguine tenebat, cū sibi ecclesia dñium directū ascriberet. Ergo q̄ Impator magis magisq̄ incrudescēs, ab iniurijs ecclesie nil tēperaret, papa illū anathematis mucrone percussit. Interim Gerhard⁹ Osna burgēsis epūs Ro. pōtificis trāslatiōe, in archiepūm Bremēsem cōfirmat: Sed dux Bernhard⁹ pro Waldemaro faciēs ipsum reduxit Bremā: Cui ciuitas intantū fauit, ut pro ipso interdictum ecclesiasticū diu sustineret. Sed per idē tēpus idē dux Bernhard⁹ de Hadeleria reuersus finē uiuēdi facit, filiū Albertū natu minorē in ducatu, Hēricū seniorē in comitatu de Berneborg & Anehold habuit successores. Hēric⁹ aut Palatin⁹ Leonis fili⁹ Hēricū moriētē filiū premisit, & sine herede remāsit. Luctant interim de Bremēsi diocesi Gerhard⁹ & Waldemar⁹. Hēricus Palatin⁹ pro Waldemaro arcē Valkēberg, & Gerhardus Sluttere in aduersos extruxerūt. Quare aut Bremēses inhererint Waldemaro, uide in Metropoli. XXXIII.

Nn⁹ erat duodecim⁹ post milleducētos, cum Innocētī⁹ papa, qui iam operas oēs in studio q̄d uerteret in Ottonē uidebat amisisse, intantū cœpit odisse hominem, quantū ante dilexit; & cohortat principes electores, ut qm̄ ipse excōicatū pridē, & deinde depositū Imperio Ottonē abiacerit, aliū sibi principē deligant ad Imperiū, obijciēs illis Fridericū adulescētē annorū XX. Sicilię regē Hērici Impatoris filiū, Friderici, I. nepotē. Interim Otto nuptijs Brūswico celebratis, breui post nouā nuptā amisit morte subtractā. Frideric⁹ aut instinctu pōtificis rex Romanorū elect⁹, regē Bohemie in societate belli in Ottonē assumpsit, & duxit in hostē, Brūswico illū pulsor⁹: Sed illos audiuit apparat⁹ Ottonis: ut Quedelēborg ueniēs inde iter uertēs retro abiret: Priusq̄ tñ ad hoc pueniret, Otto qui sciret auersum sibi pōtificis animū, & p̄inde principes per excōmunicationis sue nexū cōgressu suo abstinere, nec ignoraret Friderici mot⁹ ex Italia, omnib⁹ itinerib⁹ eius exploratis, apud Cōstantiā illi obiecit copias: Sed ferocior erat Frideric⁹ ad transitū, q̄ ad interuertēdū Otto. Cū primū puenisset inuito Ottone in Germaniā, terrā patrū suorū, hostē statuit in loco sue māfionis oppugnare: sed iter uertit ex causa quā dixim⁹. Interim Francie rex Philippus, cū sciret Ottonē male sibi affectū propter propinquitatē sanguinis ad Anglię reges, quib⁹ iam dudū bellū erat cum Frācis ex possessione Normānię, quā uterq; sibi rex uēdicabat. Is igit rex misso Mogutiā filio Ludouico, persuasit Friderico: ut in Valentianū opidum sitū ad Mosam, sibi pro incūdo fœdere occurrerēt. Quod ubi factū est, ingēs bellū exarsit in Ottonē: Iam em̄ Philippus Francie rex infest⁹ Fernando Flādrie comiti filio regis Portugalie, in Flādrā ducit. Is comes se regi Anglię submittit. Rex Anglię Ottonē Imperatorē ad arma uocat: Erat em̄ Aquisgrani Otto: Parat bellū oīm maximū, cū reges duo, Ro. & Anglię in Francū cōcitarent, Friderico adhuc ad omnia quieto: Expectabat em̄ exitū prelī q̄d parabat utrinq;. Igit cū rex Francie iam Flandriā peruastasset, Otto Impator, q̄ esset sorore Iohānis Anglię regis genitus, uenit cū expeditis copijs in eam regionē. Rex Francie tāta mole bellū agebat: ut omnē iuuentutis in regno suo florē duceret in agmine: Tornacum

Franci petūt audito tāto duorū regū in se apparatu: q̄ eā urbē Flādrēses pridē occupassent: sed facile rex tātis copijs recuperauit. Dum aut̄ ibi Frāci multa moliunt̄, Imperator multo suo comitatu Flādrēsibus ppinquat. Quod ubi Francis nunciāt, parant se praelio. Sed cum essent angustiora itinera, pcedere in hostes rex noluit: Verū prudētī usus cōsilio, retrocessit in patētiores cāpos, trib⁹ inde millib⁹, ad pontē (ut uocāt) Bouinū. Sequutus cū agmine instructo aderat Imperator: Iam in alterno cōspectu agmina erāt hostilia: explicuit uterq; copias suas ad pugnam.

XXXV.

Ex Frācie cōuersus ad suos ait: Otto cōtumax ecclesie, irā Dei supra se merito cōtremiscit: nos, etsi peccatores, ecclesie tñ parem⁹.

Quocirca auxiliū ei⁹ ab alto bene sperātes prestolamur: in cui⁹ nomine prodeat diuī Dionysij foelix signū. Ab altera aut̄ parte Romanę fulserūt aquile, uolāt per nubila signorū dracones. Ita aut̄ itineris ratio cōparabat: ut Otto in aduersum staret solē, cum rex a tergo illū pateret, & ipsa iam meridie acrius urebat. Sinistro aut̄ regis ac dextro Flādrēsiū cornu prima pugnabat acies. Flādrēsīū comes memor, q̄ in sua, proq; sua ditio ne tam magnū praeliū iniret, ut fortē decebat, fortia facta suis praeferbat. Sed dum audētī⁹ q̄ prudētī⁹ pugnat capit: Miscēt pugiles: equites incurrūt equitib⁹: Acris pugna trib⁹ horis pdurauit: Cedūt, pcurrūt uicti uictoresq;. Germani qui cū Impatore uenerāt, regiā aciē ualide perurgebāt: Peruenerāt aliqñ pfringētes aciē, tam de ppinquo pugnātes, ut regē Frācie equo deturbarēt. Signifer inclinabat siliā: ut auxilia uocaret. Impator uicissim a Gallis non segni pugna impetit. Inuēt⁹ est qui appropereas frenas iumēti ei⁹ arriperet: sed facile ille cū suo detrimēto repellit. Excepit uulnus in caput sonipes Impatoris: unde factū est ut inuitū auerteret acie: Sed nouo rursus imposit⁹ iumēto, redibat ad pugnā. Tāta aut̄ erat pugnātū densitas, ut minime in aciē reciperet. Percrebuit fama de Impatoris fuga: Eā Galli excitarūt, & clamorib⁹ uulgarunt. Perurgebat utrinq; acris pugna: Cedunt, capiunt, fugiunt. Comes Boloniēsis inter nouissimos ex acie Impatoris substitit, donec & ille caperet: Gallis tandem cedit uictoria. Hic erat exit⁹ grauissime pugnae, quā Galli multis celebrāt carminib⁹, gloriā suę gētis efferētes. Ottoni hoc cōtigisse infortunatū bellū quis non uidet ob cōtumaciā in Ro. ecclesiā. Comes Flādrīe tū capt⁹, XII. cōtinuos annos egit in carcere, cū interim Iohāna cōiūx prudētissime Flādrīā administrauit: effecitq; postremū: ut maritū post multa eductū uinculis recipere in terrā. Otto aut̄ Impator in Saxonīā reuersus, sibi sepe indignat⁹, q̄ consiliū sumpserit oppugnādē Ro. ecclesie. Frideric⁹ aut̄ cōtra eum magis ac magis inualuit: Nam Triueltz, & Lādeskrone, que usq; in eū diē pro Otone senserāt ui cepit, āno. XV. post. MCC. a nato Christo.

XXXVI.

Vo tēpore rex Danię Waldemar⁹ multis nauib⁹ per Albim trāsiens in Stadiū, qd pridē Waldemar⁹ epūs occupauit, cogitabat opprimere: Sed phibeat Palatin⁹ Ottonis frater, ita ut tum in sefecto negotio rex frustrat⁹ redire cogeret. Imperator aut̄ cū fratre, & Otione marchione de Brādēburgo, & Waldemaro episcopo obsedit Ham

z iij

burgū. Ciues cum regi Danorū parerēt, magis tñ afficerent Adolpho iu-
niori comiti, facile cesserūt tātis uirib⁹: Sequēti tñ anno seruabat rex Da-
nię tēpora cū Albis glacie indurata esset: Qua occasione traiectis per gla-
ciem copijs ad Stadiū peruenit oppugnandū: ut extruderet Waldemarū
epūm regni sui insidiatorē: Sed cum gelu laxato, glacies q̄q̄ cepit flacce-
scere, timēs rex ne regressu intercluso fame laboraret in hostica terra, redu-
xit exercitū: & oēs uires in recuperandū opidū Hāburgū cōuertit, q̄d pri-
ori anno Saxones occuparūt, iam in id roboris primū coaluerat: ut regē
q̄d antea nō potuit, sustineret oppugnātē: fame curabat perurgere, cū rex
subtus ad Albim erigeret p̄sidiū. Extat locus in parrochia diui Nicolai
(Urbē nouā uocāt) in quo tum arcē a rege firmatā crediderim. Angustū
enim opidum, p̄ter diui Petri parrochiā, tum, aut parū, aut nihil inclusit:
nam reliquę partes illi postea accessere. Supra uero opidū ad partē oriētis
Albert⁹ Nordalbingię comes, quē rex fecit Adolpho tertio succedere (co-
mes is erat de Orlemūde tertij Adolphi uterinus frater) & ipse fortaliciū
erexit, p̄hibēdis inuectionib⁹ rerū necessariarū. Afflicti autē fame, & cū nō
cernerēt qui eximeret eos calamitate, pacti libertatē regi se dederūt. Inte-
rim Stedingi, qui haften⁹ Waldemarū epūm defensitauerāt, Gerardo se
archiepiscopo cōiunxerunt, & Bremēses cum Waldemaro impugnarunt:
Cōtra quorū impetus Bremēses Hēricū Palatinū Ottonis fratrem inuitāt,
Idē q̄q̄ Gerhard⁹, ut Waldemarū epūm excluderet, adiutus ab Alberto
memorato comite, arcē & p̄sidiū ad Zwingā fluuiū erigit: Sed Hēric⁹
Palatin⁹ pro Waldemaro & Bremēsb⁹ sentiēs deiecit. Proximo tñ anno
ipsi Bremēses iam malorū peritū, iūcti Stedingis Gerhardū archiepūm su-
um introducūt excluso Waldemaro. Impator autē Otto cum fratre Hēri-
co Bremensem parrochiā ferro & igne inuadunt, cum Waldemaro, cui
studerent, cernerent excludi.

CA. XXXVII.

Libertus comes Nordalbingiæ nauigat in Liuoniā pugnaturus
a aduersus infideles, quæ tum peregrinatio per singulos annos re-
nouata, multū fructū afferebat in cōuersionē gentiū: quę pro du-
ricia nationis, non nisi armis potuit ad iusticiā flecti, procurante Alberto
Liuniēsi episcopo: qui per annos triginta, cōtinuata nauigatione, peregrini-
nos portat atq̄ reportat, duces, comites, pōtifices, p̄elatos, milites, milita-
res, equites, peditesq̄, ciues, mercatores, qui zelo deuotionis accēsi, fatiga-
ri non poterāt, q̄diu superesset q̄d ageretur. Sed interim Otto Imperator
cum magnis diu laborib⁹ per annos pene uiginti in regno & Imperio la-
borasset, nihil adeo sensit infortunatū, q̄ ecclesię rebellionē: Vnde factū est
ut nūq̄ postea foelix successib⁹ esset. Cum autē morbo laboraret, qui uitā il-
li abstulit, nimiū facti p̄nitēs, & ineffabili cōtritione cōpunctus, in arce
Hartesburg māsitabat: A Sifrido Hildesemēsi episcopo absolutus, in pace
quieuit: quā absolutionē Honori⁹ papa ratificauit. Tāta autē fuisse ferē mo-
rituri p̄nitudo: ut coquinarijs suis p̄ciperet collū suū calcaneis p̄me-
re, & uilissimā Dei creaturā omnino supplātare: Optima autē spes salutis in
tanta cōtritione. Quo tēpore ministeriales ecclesię Bremēsis, arcē Vordia

LIBRI VII. SAX. CA. XXXVII. ET XXXVIII.

quā crexere duces Saxonie occupauerūt, per occasionē, quā dixim⁹ in Me-
tropolī. Sequēti statim anno Frideric⁹ rex conuētū habito apud Gossariā,
principes cōuocauit: ubi Hēric⁹ Palatin⁹, Otconis frater, insignia Imperij
principib⁹ exhibuit: Et inde apud Frācfordiā, Gerhardus Bremēsis archi-
epūs, quē pro ciuitate Bremēsi in causam traxit idē Hēric⁹ Palatin⁹, ibi diē
suū obiit, substituto in eius locū Gerhardo Padeburnēsi preposito, Bern-
hardi de Lippia, primū comitis, post abbatis, demū episcopi filio. Quo eti-
am tēpore rex Danię Reualiā in Estonia Liuonie puincia occupatā extru-
xit, & ad Christianismū redegit: ex quo tēpore semper permāsit sub ecclesi-
astica ditione metropolitani Lundēsis, quīs temporale dominiū peruene-
rit ad fratres ordinis Theutonicorū in eadē prouincia. XXXVIII.

Rideric⁹ eius nominis. II. iādudū uiuēte Ottone Ro. rex elect⁹,
f ab Honorio Romę coronat⁹ Imperator, Hērici filius, Friderici. I.
Impatorū nepos, anno Christi uicesimo post milleducetos. Sed
quod cōtigerat ecclesię in Ottone, idē sensit in Friderico: Nam post acce-
ptam a papa benedictionē, uterq; uerso in ecclesiā dorso in ei⁹ detrimentū
multa patrabat. Ferūt tum tēporis cōcessisse e uita Cōstantiā eius matrē,
fœminā & annis & prudētia maturā, quę filiū diu uitijis pro sua reuerētia
cohibuit: Quæ ubi abcessit, continuo liberiores sumpsit habenas, frena-
tāq; aliq̄diu nequitia passus est uulgari: Nam summo pōtifici primū reni-
sus, multa fecit quę nō decebāt: Monit⁹ nō destitit: Excōmunicatione pul-
satus cōtēpsit, exarsitq; magis in malicia. Cōminat⁹ est pōtifex in eū dete-
riora: Irrisit primū. Exinde pōtifex exoluit uinculo religiōis oēs illi sacra-
mento deuinctos: sed insanabilis p̄manēs, etiā Imperio deponit: Sed neq;
hoc magni fecit. Nā filiū suū Henricū decēnē puerū, ne ab Germanis ab-
ijceret, regē Germanię declarauit Frācfordię: idq; ratū habuere principes
electores. Sūt hui⁹ rei exēpla plurima. Nā hoc ante illū fecit Fridericus. I.
de Hērico filio post se imperāte: Fecit idē Henric⁹. III. primū de Cōrado
filio, inde ubi iste displicuit, deficiēs a paterna improbitate, Hēricū. V. aliū
filiū regē declarauit: qui etiā uiuētē patrē depulit Imperio. Hoc exēplum
etate nostra sequut⁹ Frideric⁹. III. in Maximiliano filio, qui nunc regnat,
magis, ut ferūt, fieri passus est a priucipib⁹ electoribus, q̄ faceret. Erat tum
ann⁹. XXIII. post milleducetos a Christo nato, cū Waldemar⁹ rex in Da-
nia sua ruri p̄noctās, casum ptulit miserabilē: nam q; castra tū sub diuo te-
neret, nō apparet ex q̄te tēporū suorū in regno: forte tūc uenationib⁹ apri-
cabat, rustica domo p̄noctās. Id obseruās Hēricus Zwerinēsis comes, ho-
mo Saxonici generis, audax facin⁹, & omī sēculo memorabile est aggressus.
Erat idē Hēric⁹ extra regis gratiā ex causa quā supra memorauimus:
q; Iohannē Gantz arce sua Grabow exegisset, profugientem in regnum:
Eaq; ratione præcepto regis Albert⁹ de Orlemūde comes, Hēricū memo-
ratum etiā q̄busdā sui iuris arcib⁹ exuisset, iāq; publica interposita fide idē
Henric⁹ ad placādū regē uenisset in Daniā: Cūq; illi duras recōciliationis
sue cōditiones, quas subire nō poterat obtendisset, obseruabat tēpora qb⁹
in uenatione omnes regij stipatores iam dilapsi regē in tētorio cū uno uel

altero reliquissent, noctu ingressus Henricus cum fidissimis, regem uinxit cum suis, & obturans ora captorum, producit in nauim, quam non longinquam habebat apparatus: ita regem noctu eremigas nemine sentiente, captum producit in Saxoniam, & in Dannenbergae graui custodiam mancipabat. Tetratum idem aliquando de Friderico I. Impatore, ad amnem cum solo famulo diuersante: Unde emergens quidam qui obseruabat, coriaria, sed stricta ueste, Impatorem medium implicuit, conatus pertrahere in amnem ut abriperet, pugnassetque, nisi gladio ministri abacto latrone Impator se explicuisset: illo per amnem ad suos natando reuertente. Sed haec alias. Cum ergo Henricus rex Imperatoris Friderici II. filius sensisset captum Danię regem in Saxonia, puincia ditionis suę detineri, gratiam aliquando ei inuiturus, curiam indixit in Bardewico, dudum euerso per Henricum Leonem opido, sed nunc paulum respirante. Aderat eidem Henrico Engelbertus Coloniensis archiepiscopus multa molitus in relaxationem uincti regis: nihil profecit. Permansit autem duobus annis in carcere, donec XLV. marcharum argenti millibus se redimeret, exceptis denariis & muneribus, quę in eam rem medio tempore impedit amicis, sicque uincula exiuit, quę duos per annos a comite tenuit. XXXVIII.

Am bene gerendarum rerum occasionem obseruans Adolphus iunior comes de Scoweborg, auxiliante patre & Gerardo Bremensi archiepiscopo, Henrico de Zerino, & Henrico de Werle comitibus dum rex captus teneretur: expugnatis etiam Holsatis, qui iuniorum comitem latentes in palustribus Willstrig induxerunt trans Albim uocat auxilia, terraque occupat patrum suorum Transalbinam. Albertus de Orlemunde comes, qui hactenus a rege terre prefectus omnia gubernabat, cum nullas a capto interim rege superpetias haberet, obuiam tamen prefectus ueniens collatis prelio manibus, ab Henrico Zerinesis comite capitur, & cum rege Danorum auiculo suo uinculis mancipatur: Rege tamen, ut diximus, suo aere redempto: manebat ille in carcere ex eodie in annos duos. Quo tempore Fridericus Imperator, mortua prima coniuge, filiam duxit Iohannis regis Ierosolymitani: unde reges omnes Sicilię uendicant eandem sibi inscriptionem: nam ille pro dote suscepit titulum inanem eiusdem regni Ierosolymitani. Anno deinde proximo, qui fuit sextus & uicesimus, rex Danię Waldemarus, cum multum doleret per tempora captiuitatis suę iterum amissam Nordalbingiam, captumque Albertum cognatum suum de Orlemunde comitem, expeditionem fecit in Holsatiam, ad eam si fieri posset recuperandam. Auxilio illi fuit Otto princeps Luneburgensis, Wilhelmi, qui erat Leonis filius, natum sorore Waldemari regis Helena. Sed non preualuit tam subito recuperare, quod tanta iam uirtute comes Adolphus cum Holsatis tenuerunt. Hic prudens lector attendat uulgarum omnium super hac re scribentium errorem, quos nominis falsitas similitudo: Tradunt Adolphum tertium, quem cesus apud Demy n pater paruulum reliquit, quemque primum Henricus Leo Holsatia exturbauit: deinde cum per Impatorem Fridericum eam recepisset, secundo ab Kanuto rege, & Waldemaro tunc duce eius fratre eiectus sit: eundem nunc tertio Nordalbingiam recepisse, & inde nauigasse in Liuoniam, & reuersum, ordinem diuini Francisci suscepisse. Sed ratio temporum non sinit: ut unum hunc extitisse credamus: Nam qui anno sexagesimo quarto, cum pater cederet, paruulus erat: iam eiectus a Kanuto rege,

ad min⁹ erat quadragenari⁹: hoc uero tēpore recuperatę Holsatię supra sexagesimū ageret annū: Quomodo ergo potuit idem post triginta annos & ordinē Frāncisci suscipere nonagenari⁹, & supra, ac in eo per annos. XVI. & ultra uiuere? Quis credat octuagenariū cū cōiuge nauigasse in Liouoniā & ibi depugnasse? Sed qui diligēter rem intuent, inueniēt filiū ei⁹ patri extitisse equiuocū: qui terrā Nordalbingiā patre iuuante recuperarit, quęq; adulescentulū mulier quā dixi nobilis a patre impetrarit: qui procedentib⁹ annis, cū in eā uenisset etatē, ut armis idone⁹ esset, sumptis auxilijs quę dixim⁹, sit usus occasione capti regis, & Holsatiā receperit, regiq; occurrerit, hoc uicesimosexto: & deinde maiori apparatu, qđ in Wādalīa dixim⁹, & nūc paucis ad sequētē annū repetam⁹, regē ipsum superat. XL.

Enric⁹ Palatin⁹ comes, qui iam sol⁹ ex Hērici Leonis filijs superat h⁹ erat, sine ple mascula morit⁹, uicesimoseptimo post milleducētos, & perinde Bremēsis archiepūs comitatū Stadēsem diu uarie iatētatū recuperauerit. Hēric⁹ Leo prim⁹ illū per arma uēdicauit: Inde pulso illo in Angliā, Adolph⁹ terti⁹ Holsatię comes, illū deditū ex Hērici custodibus per arma occupauit: unde illū recepit Hēricus Palatin⁹ Leonis fili⁹. Waldemar⁹ qđ Sleswickcēsis epūs, tūc elect⁹ Bremēsis, aliquoties accepit: sed in hūc usq; diem in manu Palatini pmanit. Nam a diebus Luderic⁹ ducis, postea impātis, qui, ut dixim⁹, capto Liemaro archiepiscopo in illi⁹ redemptionē accepit aduocatiū Bremēsem: & deinde per potētīā Henrici Leonis accessit ducib⁹ comitat⁹ iste Stadēsis: Vnde factū est, ut tres Hērici Leonis filij ita partirent paternā ditionē, qđ Ottoni pueniret Brūswicū cum attinētis; Wilhelmo Luneburgū cū terra sua: Hērico Stadiū & Brema cū p̄tinētis. Sed cū sine uirili ple Hēric⁹ decederet, pact⁹ est ecclie redere sua iura: & ex pacto qđ idē p̄sente Impatore Friderico .II. cū Gerardo fecerat archiepiscopo, idē nūc comitat⁹ Hērico moriēte ad ecclesiā redibat unde postea nō est auulsus. Quo etiā tēpore, cū Frideric⁹ Imperator expeditionē in terrā sanctā pmulgari fecisset, multiq; se principes eidē peregrinationi accinxissent, inter alios Ludouic⁹ Turingiæ Landgrauis beatę Elisabeth marit⁹, in portu nauigatur⁹ morit⁹: & Imperator quę reliquit arma, & in auro argētoq; iocalia, omnia iussit cōfiscari: Cum interim Hēricus rex Impatoris filius Brūswicū occupare cōtenderet: qđ eā precio cōparasse diceret a seniore filia Hērici Palatini moriētis. Ad eādē qđ possidendā iure cōtendebat dux Bauarię, qui minorē eiusdē Hērici filiā tenebat cōiugē. Cūq; hæc principes molirent, Otto princeps Luneburgensis, Wilhelmi filius, Leonis nepos, omnes p̄uenit: & ingressus urbē, eā magnifice defendit: ut frustraret, qui uel armis, uel emptionis, uel successionis titulo conabatur occupare: Factusq; est prim⁹ utriusq; possessor ditionis, Brunswici, & Luneburgi, post auū suū. Titulus aut ducat⁹, qui uacabat a tempore destituti Leonis, per Fridericū. II. illis reddebat: qđ statim dicemus. Hic ergo Otto solus mascula stirpe remansit ex successione Leonis: Nam Otto Imperator, & Henric⁹ Palatin⁹ sine uirili prole, ut dixim⁹, decessere, Saxonię aut titulū tū Albert⁹ habebat Bernhardi filius: quē qđē

Albertū ducē Nordalbingi uocauerūt: ut qm̄ regi Danorū iam rebellare
 cœperūt, Lubicā atq; Raceburgū illi cōsignarūt. Dños aut̄ Nordalbingi
 gię uocāt annales eos: qui intra Albim & Daniā aliqd ditionis tenuerūt.
 Hi fuere Adolph⁹ iam ei⁹ nominis quart⁹, Hēricus de Warle, de Zweri
 no, & Raceburgo comites: Instabat enim bellum maximum, quod totis
 Danici regni uiribus imminebat. CA. XLI.

Nnus erat septim⁹ & uicesim⁹ post milleducētos, cum iam terror
 a Danici nominis obsolesceret, minusq; timeri inciperet ante uicto
 riosus rex: posteaq; ab Hērico comite de Zwerino capt⁹ & redē
 ptus esset, & iam semel ex regno detonas, armis esset a Nordalbingis re
 pressus: Cum interim ciues Lubicēses, iam se recogitātes pridē Impio per
 Fridericū. I. cōiunctos, per annos iam. XXV. seruisse Danis, uiderentq;
 Adolphū in Holsatia iugū eius reigisse, & ipsi de sua libertate cœperunt
 intēdere: mittentes ad Imperatorē iam Fridericū. II. qui Imperiali culmini
 ostēderēt, se non uolētes esse per arma detractos Imperio, nūc ad ei⁹ sub
 iectionē iterū aspirare: si modo p̄tectione Impiali securi, tutiq; manerēt.
 Nihil grauatus Imperator, ad unionē Imperij illos recepit, eximens a iure
 uiolento, qđ nolentes subierāt, armis illos p̄cipiēs suā tueri libertatē: scri
 bensq; uicinis p̄sidiis, ut pro Imperij honore, accederēt eorū auxilio.
 Quibus apud Impatorē impetratis, mox obseruātes tēpora, arcē quā Lu
 bice tenere regij, ciues occupāt, custodes p̄cipitāt, & apertā regi rebel
 lionē moliunt. Rex euocato ex Transalbianis Ottone principe Brūswick
 cense & Luneburgēse, ex sorore sibi nepote, ipse toti⁹ regni uirib⁹ in expe
 ditionē uenit: Mouit trās Eydorā in Holsatiā: nec segniore occurerant
 archiepūs Bremēsis Gerhardus: dux Saxonie Albert⁹: Adolph⁹ de Sco
 wenborg & Holsatia: Hēricus de Zwerino comites, dñiq; Wādalię p̄xi
 me: quib⁹ Lubicēses ciues omnia quę possent arma cōiunxerāt. In regijs
 aut̄ agminib⁹ erāt Thietmarsī, qui comiti Adolpho clam fidē fecerāt, pu
 gna feruēte, se trāsitueros ad eius signa. Ipso die Marię Magdalene acie
 cōcurrūt in Bornehouede: Ferūt aduersum solē oculos Saxonū pcussisse.
 Sed tum ciues Lubicenses uotū cōcēpisse super eius diei peragēda annua
 solennitate celebriter, si uincerēt: Apparuisse Magdalena inter nubila, &
 nubē opposuisse fulgēti soli. Pugnātū est acriter: & cū aliq̄diu cōis mars
 seuiret, demū uoluisse uictoriā in partē Saxonū. Rex cum filio uix elabit:
 Otto dñs Luneburgensis capit: Dani qui cædi sup̄fuerāt, fugę p̄sidium
 querūt. Capt⁹ Otto in uincula deducit: p̄da inter milites diuidit: Adol
 pho Holsatia: ciuib⁹ Lubicēsibus libertas puenit ex uictoria. Interim Al
 bertus de Orlemūde comes, quē Hēric⁹ de Zwerino uinctū tenebat, red
 dita arce Louenborg, quā sui tenuerunt, liber euadit. Arx Alberto duci
 redditur, quā pater eius primus firmavit: unde successores eius tenent in
 hodiernū: Id erat militię stipendium duci: Nam captum Ottonem Zwer
 rinensis comes suo lucro asseruabat.

FINIT LIBER SEPTIMVS.